

Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) Irányító Hatóságának

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

az Európa terv „A vidék és a mezőgazdaság fejlesztéséért” részprogramja keretében

2006. április

A 14/2004. (VIII. 13.) TNM–GKM–FMM–FVM–PM együttes rendelete a strukturális alapok és a Kohéziós Alap felhasználásának általános eljárási szabályairól szóló 8. § 2. pontjában kapott felhatalmazás alapján az AVOP Irányító Hatósága az alábbi pályázati felhívást teszi közzé:

Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése (Kódszám: 3.1)

I. A támogatás célja

- 1) Az Európai Unió Tanácsa 1257/1999/EK és az 1783/2003/EK rendeletével, valamint az AVOP támogatási prioritásaival összhangban a támogatás fő céljai:
  - **agrártevékenységek diverzifikációja**
    - Kiváló minőségű, helyi, tájjellegű (élelmiszer és nem élelmiszer) termékek előállításának, feldolgozásának fejlesztése, minőségi termék-előállítás ösztönzése.
  - **minőségi mezőgazdasági termékek marketingje**
    - Helyi és minőségi mezőgazdasági (élelmiszer és nem élelmiszer) termékek marketing eszközeinek és értékesítési csatornáinak kifejlesztése és továbbfejlesztése.
  - **idegenforgalom fejlesztése**
    - Falusi turizmus fejlesztése
  - **kézműipari tevékenységek fejlesztése**
    - Kézműipari tevékenységek fejlesztése

A támogatással megvalósuló fejlesztések esetében a fenti operatív célok közül legalább egynek teljesülnie kell.

- 2) A pályázati felhívás a szűkebb értelemben vett vidéki térségekre koncentrál. Az intézkedés a vállalkozók mezőgazdaságon belüli és kívüli tevékenységi köreinek bővítését célozza, különös tekintettel az egyedi, kiváló minőségű és nem pusztán mezőgazdasági jellegű termékek előállítására, továbbá az élelmiszer és nem élelmiszer típusú mezőgazdasági termelés és feldolgozás kínált lehetőségek megvalósítására, valamint az előállított termékek értékesítési lehetőségeinek javítására.

II. A támogatásban részesíthető tevékenységek

1) Agrártevékenységek diverzifikációja

Kódszám: 3.1.1

Kiváló minőségű, adott tájegységre jellemző, piaci réseket betöltő egyedi élelmiszer és nem élelmiszertermékek kis léptékű előállításának, feldolgozásának fejlesztése, ezen belül:

a) Új tevékenységek bevezetése új mezőgazdasági termék (élelmiszer- és nem élelmiszer-alapanyagok) előállítása révén, a termelés gazdaságon belüli diverzifikációja (bővítése) által.

- Új terméknek minősül a gazdaság eddigi tevékenységének bővítésével létrejövő, a helyi termőhelyi adottságokhoz igazodó, nem tömegterméknek minősülő mezőgazdasági termék, beleértve az energianövények termesztését is.
- A támogatható termékek köre a következő:
  - Kisállattenyésztés és egyéb kiegészítő jellegű növények termesztése:
    - Emlős (élelmiszer, sport, hobbi, és egyéb célú, kivéve prémjükért tenyésztett állatok),
    - Madár (élelmiszer, sport, hobbi),
    - Vadtenyésztés (kivéve vadsparkban vagy vadaskertben),
    - Gyógy- fűszer- és aromanövények termesztése (vetése, ültetése), gyűjtése és áruvá készítése, kivéve fűszerpaprika,
    - Gomba (gyűjtés és árukészítés),
    - Csiga (csak tenyésztett, árukészítés),
    - Erdei melléktermékek és egyéb növények gyűjtése és elsődleges feldolgozása (szárítás, manipulálás, csomagolás),
    - Egyéb erdei gyümölcsök: áfonya, homoktövis, fekete berkenye, húsos som, birs, naspolya, rózsa (csipkebogyó) stb. gyűjtése, és áruvá készítése.
  - Energiaültetvények telepítése:
    - Élőlő lágyszárúak: magyar árva rozsnok, pántlikafű, „Szarvasi-1” energiafű, kínai nád stb.
    - Fás energetikai ültetvények:
      - Energiaerdő
      - Energetikai faültetvények:
        - Újratelepítéses energetikai faültetvény
        - Sarjaztatásos energetikai faültetvény

A felsorolt növények közül kizárólag azok telepíthetőek, amelyek termőrefordulási időpontja nem haladja meg 2008. szeptember 30-át.

b) Tájjellegű vagy a helyi adottságokhoz jól illeszkedő, kiváló minőségű mezőgazdasági alapanyagokat élelmiszer és/vagy nem élelmiszer céllal **feldolgozó kisüzemek kialakítása, fejlesztése.** A kisléptékű élelmiszer-feldolgozók újonnan bevezetett minimális követelményeknek való megfelelés érdekében végzett beruházásainak esetén a 1783/2003/EK rendelet VI. fejezet 13. pont érvényesül. A támogatás alapvető követelménye, hogy a feldolgozott termékek alapanyagának minimum 20%-a más elsődleges termelőtől vagy termelőktől kell, hogy származzon.

- c) **Termékfejlesztés**, a mezőgazdasági termékek minőségének, piaci megjelenésének, kiszérelésének javítása (csomagolótechnikai fejlesztések, termékarculat kialakítása, javítása). A Magyarországon és az Európai Unióban egyaránt elismert minőségtanúsítási rendszerek követelményeinek való megfeleltetés érdekében.
- d) Az Európai Unió 510/2006/EK, 509/2006/EK és 2092/91/EGK rendeleteiben foglaltaknak megfelelő közösségi **oltalmak kezdeményezése illetve megszerzése**, az ezeknek megfelelő termék előállítási követelményrendszerének kialakítása, a közösségi megjelölések (OEM, OFJ, HKT és öko logók) megszerzésének támogatása.

A fentieknek megfelelő, vagy azokat elősegítő, Magyarországon elismert minőség megjelölési rendszerek:

- A védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény és 78/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára vonatkozó részletes szabályokról,
  - A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek hagyományos különleges tulajdonsága tanúsítási rendszerének működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 58/2004 (IV.24.) FVM rendelet,
  - A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai követelmények szerinti előállításáról, forgalmazásáról és jelöléséről szóló 140/1999 (IX. 3.) Korm. rendelet,
  - Az FVM-AMC Hagyományok-Ízek-Régiók gyűjteménye (HÍR gyűjtemény),
  - vagy a fentieknek megfelelő más, Európai Unió szintű regisztrációt elősegítő szabályozás.
- e) **Általános feltétel:** a támogatott új tevékenységek jellemzője, hogy kis léptékű, kézimunka igényes, melynek eredménye nem tömegtermékeknek számító mezőgazdasági termék.

2) **Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje** **Kódszám: 3.1.2**

Az Európai Unió 510/2006/EK, 509/2006/EK és 2092/91/EGK rendeleteiben foglaltaknak megfelelő, vagy az 1/d pontban foglalt hazai minőség megjelölési rendszerekben korábban már elismerést szerzett termékek marketing-eszközeinek és értékesítési csatornáinak kialakítása, továbbfejlesztése:

- a) Minőségtanúsítási rendszerek által elismert termékek piaci értékesíthetőségét elősegítő – folyó dologi kiadásnak nem minősülő – eszköz és/vagy szolgáltatás beszerzésének támogatása.
- b) Kizárólagosan minőségi mezőgazdasági termékek értékesítését végző **árusító helyek és azok hálózatának kialakítása.**
- c) **Minőségi mezőgazdasági termékek népszerűsítése** kiállítások, bemutatók, vásárok rendezése, azokon történő részvétel, egységes kiadványok, kiállítási installációk készítése által, a termékek közvetlen bemutatásával.

3) Idegenforgalom fejlesztése (Falusi turizmus)

Kódszám: 3.1.3

- a) Meglévő falusi magán szálláshelyek bővítése (szolgáltatónként max. 10 ágy/szálláshelyig), komfortfokozatának (fürdőszoba, konyha, étkező, közösségi helyiség, fűtés korszerűsítés, energiafelhasználásának csökkentése hőszigeteléssel és/vagy megújuló energiaforrások alkalmazásával, akadály mentesítés, stb.) és szolgáltatásainak (játsszótér, kerti főzőhely, parkoló, gépkocsi-beálló, sportpálya, sport-eszköz) fejlesztése vagy új falusi magán szálláshelyek kialakítása (szolgáltatónként max. 10 ágy/szálláshelyig),
- b) A falusi magán szállásadói / vendéglátói tevékenységhez kapcsolódó falusi turisztikai szolgáltatások fejlesztése, a kínálat bővítése új szolgáltatások bevezetésével, különös tekintettel a következőkre:
- Tradicionális falusi vendéglátás, minőségi gasztronómiai szolgáltatások fejlesztése, működési szabványoknak való megfeleltetése,
  - Horgászturisztikai szolgáltatások,
  - Borturizmus fejlesztése (borutak infrastruktúrája, kóstolóhelyek kialakítása, reklámanyagok).
  - Egyéb sport- és szabadidős lehetőségek fejlesztése (pl. lovas turizmus fejlesztése).

4) Kézműipari tevékenység fejlesztése

Kódszám: 3.1.4

- Kézműipari vállalkozások eszközfejlesztése, termékfejlesztés,
- A piacra jutás, értékesítés ösztönzése érdekében a marketing eszközök fejlesztése (bemutakozó anyagok, kiadványok),
- Bemutató üzemek, műhelyek kialakítása.

5) Az AVOP-ból támogatható fejlesztések:

Kézműipar:

- Az AVOP a jelen pályázati felhívás 2. számú mellékletében felsorolt kézműipari tevékenységeket folytató mikro- és kisvállalkozásokat támogatja, melyek egyedileg vagy kisszériában, kisüzemi módszerekkel, és a hagyományos kismesterségek, a népi mesterségek, a tárgyalkotó népművészet, a népi iparművészet körébe sorolhatók.

Idegenforgalom:

- A turisztikai szálláshely fejlesztés esetén a lehatárolás alapja a 110/1997. Korm. rendelet a magán szálláshelyek idegenforgalmi hasznosításáról, valamint a 45/1998. IKIM rendelet a kereskedelmi és fizető-vendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről. Az AVOP a falusi magán szálláshely kategóriába eső fejlesztéseket (szolgáltatónként maximum 10 ágy/szálláshely) támogatja. (A kereskedelmi szálláshely kategóriájába eső jelentősebb beruházások nem az AVOP-ból kerülnek támogatásra). Minden szálláshelyfejlesztés, vagy szállásadói tevékenység esetén kötelező a regisztráció és a szálláshely minősítése, vagyis egy adott szálláshely csak egyetlen kategóriába tartozhat.

A támogatható települések – amelyek népsűrűsége nem haladja meg a 120 fő/km²-t vagy népességük nem haladja meg a 10 000 főt – listáját az 1. számú melléklet tartalmazza (kivétel: nem támogatható a 110/1997. Korm. rendelet 1. számú mellékletében felsorolt települések).

A támogatható települések körébe tartozó és 10 000 fő népesség alatti városok esetén csak az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm.rendelet alapján a helyi rendezési tervben falusias lakóterületnek minősített részekben, vagy már kialakult tanyás térségben megvalósuló fejlesztések támogathatók.

A támogatható települések körébe tartozó és 10 000 fő népesség fölötti városok esetében csak azok külterületén lévő tanyás térségeiben megvalósuló fejlesztések támogathatók.

- A turisztikai szolgáltatások fejlesztése esetén az AVOP a falusi szállásadáshoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatásokat, valamint az „on-farm” jellegű turisztikai szolgáltatások fejlesztését a támogatható települések (kivétel: a 110/1997. Korm. rendelet 1. számú mellékletében felsorolt települések) bel- és külterületén is támogatja.

III.A pályázattal elnyerhető támogatás

1) **A támogatás formája:** vissza nem térítendő fejlesztési támogatás európai uniós és nemzeti forrásból.

2) **A 2004-2006 között rendelkezésre álló keretösszeg összesen:** 3 735 millió Ft.

A támogatásban részesíthető pályázatok várható száma: 400-500 db.

Az agrártevékenységek diverzifikációja:

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének 45%-a.

A fejlesztések elszámolható összköltsége projektenként maximum 30 millió forint.

Ennek a tevékenységnek a lehatárolása a „Mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének támogatása” című intézkedéstől projektméret alapján történik. A 30 millió forint alatti fejlesztések a diverzifikáción belül, az ezen értéket meghaladó fejlesztések a „Mezőgazdasági termékek feldolgozásának és értékesítésének támogatása” című intézkedésen belül támogathatók.

Továbbá: a támogatott új tevékenységek jellemzője, hogy kis léptékű, kézimunka igényes, melynek eredménye nem tömegterméknek számító mezőgazdasági/ élelmiszeripari termék.

Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje:

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének:

- Kollektív fejlesztés esetén: 80%-a.
- Egyénileg pályázók esetén: 45%-a.

A fejlesztések elszámolható összköltsége beruházásnak minősülő fejlesztés esetén projektenként maximum 30 millió forint.

Nem beruházásnak minősülő fejlesztés esetén projektenként maximum 8 millió forint.

Idegenforgalom fejlesztése:

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének 45%-a.
A fejlesztések elszámolható összköltsége maximum 20 millió forint.

Kézműipari tevékenység fejlesztése

A támogatás mértéke a fejlesztés összes elszámolható költségének 45%-a.
A fejlesztések elszámolható összköltsége maximum 30 millió forint.

- 3) - Turisztikai fejlesztések,
- kézműipari fejlesztések, és
- mezőgazdasági termékek termelése és feldolgozása
esetén a kedvezményezetteknek összességében nyújtható maximális támogatásra a „de minimis” szabály érvényes. Ennek értelmében pályázónként a pályázat benyújtását megelőző 3 évben adott „de minimis” támogatások összege nem lehet több, mint 100.000 eurónak megfelelő Ft.
- 4) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló, többször módosított 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre nem jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a projekt ÁFÁ-t tartalmazó bruttó összköltsége.
- 5) Ha a pályázó az általános forgalmi adóról szóló, többször módosított 1992. évi LXXIV. törvény értelmében ÁFA visszatérítésre jogosult, akkor a támogatás számításának alapja a projekt nettó összköltsége. A fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségek, ráfordítások vonatkozásában (lásd pályázati felhívás X. fejezet), melyek 2006. január 1. napját megelőzően kerültek teljesítésre és a pályázónál az általános forgalmi adóról szóló, többször módosított 1992. évi LXXIV. törvény 38.§ (1), (4) pontja értelmében a projekttel kapcsolatban le nem vonható ÁFA keletkezik, ennek összegét a projekt elszámolható költségei közé nem állíthatja be, és nem számítható be a támogatás alapjába. (lásd 2005. évi CXIX. törvény 39.§, 46.§, 164.§ (9), és 11. sz. melléklet).
- 6) Ha a pályázó nem alanya az általános forgalmi adóról szóló, többször módosított 1992. évi LXXIV. törvénynek, de alanya az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvénynek, akkor a támogatás számításának alapja a projekt ÁFÁ-t tartalmazó, bruttó összköltsége.

IV. A támogatás igénylésére jogosultak

- 1) Az „Agrártevékenységek diverzifikációja” esetén:
  - östermelők csak abban az esetben pályázhatnak, ha saját maguk által előállított termékekre irányul a fejlesztés (a „Tájjellegű vagy a helyi adottságokhoz jól illeszkedő, kiváló minőségű mezőgazdasági alapanyagokat élelmiszer vagy nem élelmiszer céllal feldolgozó kisüzemek kialakítása, fejlesztése” tevékenységre östermelő nem pályázhat),
  - egyéni vállalkozók,
  - társadalmi szervezetek és társulásai,
  - mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéb jogi személyek,
  - belföldi székhellyel rendelkező, a 2004. évi XXXIV. törvény szerinti mikro- és

kisvállalkozások¹, akik/amelyek a támogatott fejlesztést Magyarországon valósítják meg. (Egy vállalkozás akkor minősül Kisvállalkozásnak, ha abban az állam, az önkormányzat vagy a 2004. évi XXXIV. törvény 3.§ (1) bekezdés szerinti vállalkozáson kívül eső vállalkozások tulajdoni részesedése – jegyzett tőke vagy szavazati jog alapján - külön-külön vagy együttesen sem haladja meg a 25%-ot. Nem kell alkalmazni a fentiekben meghatározott korlátozást abban az esetben, ha vállalkozás tulajdonosai olyan befektetők, amelyek nem rendelkeznek többségi irányítást biztosító befolyással.),

amennyiben a pályázó nettó éves árbevételében a mezőgazdasági/élelmiszeripari tevékenységből származó árbevétel eléri, vagy meghaladja az 50%-ot.

„Az agrártevékenységek diverzifikációja” című intézkedés keretében kezdő vállalkozás nem, csak a pályázat beadásakor már mezőgazdasági/élelmiszeripari tevékenységet folytató vállalkozás pályázhat. Ennek igazolása teljesített számlákkal történik.

2) A „Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje” tevékenység esetén:

- **Egyénileg pályázók** esetén: a Gazdasági Tevékenységek Egységes Osztályozási Rendszeréről szóló 9003/2002. (SK 6.) KSH közlemény (a továbbiakban TEÁOR) szerinti mezőgazdasági (TEÁOR 01.1., 01.2., 01.3., 01.5., 05.0), valamint élelmiszeripari (TEÁOR 15) tevékenységet folytató, belföldi székhellyel rendelkező egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások pályázhatnak.

Egyéni pályázók esetén az előállított termék rendelkezik egy vagy több minősítéssel a Pályázati felhívás II/1/d pontjában felsoroltak közül.

További feltétel, hogy a pályázó nettó éves árbevételében a mezőgazdasági/élelmiszeripari tevékenységből származó árbevétel elérje, vagy meghaladja az 50%-ot.

- **Kollektív** (résztevők által dokumentált együttműködésen alapuló) **fejlesztés** esetén: Több termelőt és/vagy feldolgozót érintő, legalább 5 évre szóló, jogszabályoknak megfelelő, érvényes együttműködési szerződéssel alátámasztott szövetségek, egyesületek, társulások, szövetkezetek, együttműködések pályázhatnak.

Kollektív fejlesztés esetén minden tagnak rendelkeznie kell az Európai Unió 510/2006/EK, 509/2006/EK és 2092/91/EGK rendeleteiben foglaltaknak megfelelő, vagy az 1/d pontban foglalt hazai minőség megjelölési rendszerekben korábban már elismerést szerzett termékekkel.

- 3) „Idegenforgalom fejlesztése” esetén: életvitelszerűen² helyben lakó természetes személyek, helyben székhellyel, vagy telephellyel rendelkező bejegyzett egyéni vállalkozók, helyben székhellyel vagy telephellyel (fióktelep) rendelkező és

---

¹ **Mikrovállalkozás:** összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

Kisvállalkozás: összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

² Az adott településen állandó lakás céljára alkalmas lakóépületben bejelentett lakcímmel rendelkezi és ténylegesen ott is lakik.

tevékenységüket ott végző, a 2004. évi XXXIV. törvény szerinti mikro- vagy kis-vállalkozások, valamint egyéb jogi személyek, - mely kategóriába nem tartoznak bele az 1997. évi CXLIV. a gazdasági társaságokról szóló törvényben említett gazdasági társaságok - pályázhatnak.

További követelmény, hogy:

- szálláshely szolgáltatás esetén regisztrált falusi vendéglátó legyen, vagy a fejlesztés eredményeképpen azzá váljon. Feltétel, hogy a pályázó – a helyben lakó magánszemély kivételével - nettó éves árbevételében a mezőgazdasági/élelmiszeripari tevékenységből származó árbevétel elérje, vagy meghaladja az 50%-ot.
  - turisztikai szolgáltatás esetén a pályázó regisztrált mezőgazdasági (TEÁOR 01.1, 01.2, 01.3, 01.5, 05.0), vagy élelmiszer-ipari (TEÁOR 15) vállalkozó, vagy regisztrált falusi vendéglátó legyen, vagy a fejlesztés eredményeképpen váljon azzá. Feltétel, hogy a pályázó nettó éves árbevételében a mezőgazdasági/élelmiszeripari tevékenységből származó árbevétel elérje, vagy meghaladja az 50%-ot.
- 4) A „Kézműipari tevékenységek fejlesztése” tevékenység esetén pályázhatnak: egyéni vállalkozók, mikro- és kisvállalkozások, valamint egyéb jogi személyek, amelyek a tevékenység folytatásához szükséges engedéllyel rendelkeznek.
- 5) Egy teljes lezárt üzleti évvel nem rendelkező vállalkozás esetén a pályázatot a tervezett adatok alapján bíráljuk el. A pályázati felhívás előírt követelményeinek jövőbeni teljesítéséről a pályázónak nyilatkoznia kell (lásd pályázati csomag).

V. A támogatás igénylésének és igénybevételének feltételei

Általános feltételek:

- 1) A pályázatnak és a pályázónak meg kell felelni a pályázati felhívásban felsorolt jogosultsági kritériumoknak.
- 2) Támogatást a 141/2003 (IX. 9.) Kormányrendelet alapján nyilvántartásba vett és ügyfélregisztrációs számmal rendelkező pályázó igényelhet.
- 3) A pályázó AVOP (2004-2006) forrásból ugyanarra a projektre támogatást csak egy alkalommal vehet igénybe.
- 4) Egy pályázat csak egy támogatási jogcímet (tevékenységet) tartalmazhat.
- 5) A pályázónak rendelkeznie kell saját forrással, amelybe az államháztartás alrendszereiből nyújtott támogatás nem számítható be. Ennek meglétéről, hitel vagy kölcsön esetén a rendelkezésre állásáról és összetételéről a pályázónak nyilatkoznia kell a pályázat beadásakor. A saját forrás teljes mértékben hitelből és kölcsönből is biztosítható, melyet szerződéskötéskor a pályázónak érvényes, a rendelkezésre tartás idejét tartalmazó és az AVOP beruházáshoz kapcsolódó hitelígérvénnyel, hitel- vagy kölcsönszerződéssel bizonyítania kell. A hitelhez kamattámogatás nem vehető igénybe.
- 6) A támogatási szerződés megkötésének feltétele az alábbi nyilatkozatok benyújtása:

- A helyi önkormányzatok, helyi kisebbségi önkormányzatok, önkormányzatok társulásai és ezek költségvetési szervei, továbbá egyházak és intézményeik, nonprofit alapon működő alapítványok, közalapítványok, társadalmi szervezetek esetében a támogatási döntésről szóló értesítő levél mellékletét képező „Nyilatkozat a projekt megíúsulása, illetve a támogatás szabálytalan felhasználásának következményiről.”
  - Bármely kedvezményezett esetében a támogatási döntésről szóló értesítő levél mellékletét képező Nyilatkozat a támogatási rendszerből történő kizárás hatályának fennállásáról.
  - A Kedvezményezett teljes bizonyító erejű magánokiratban foglalt írásbeli nyilatkozata (a nyilatkozat formanyomtatványa a szerződéskötéshez megküldésre kerülő tájékoztatóhoz lesz mellékelve) arról, hogy a székhely, valamint a pályázat megvalósításának helye szerint illetékes önkormányzati adóhatóság, illetékhivatal hatáskörébe tartozó, lejárt köztartozása, illetve az Európai Unió tradicionális saját forrásai címen tartozása a Kedvezményezettnek nincs, vagy arra az illetékes adóhatóság fizetési könnyítést (részletfizetési halasztás) engedélyezett.
  - A pályázónak igazolnia kell, hogy megfelel az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvényben meghatározott rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének.
- 7) Támogatás csak a pályázat befogadásának időpontja után megkezdett fejlesztésekhez nyújtható, a pályázó a fejlesztést saját felelősségére ettől az időponttól megkezdheti a támogatási szerződés megkötése előtt.
- Legkésőbb a támogatási szerződés megkötésétől számított
    - 60. napon meg kell kezdeni a fejlesztést, amennyiben a beszerzéshez nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni, vagy
    - 30. napon meg kell kezdeni a közbeszerzési eljárást és annak befejezésétől számított 30 napon belül a fejlesztést.
  - A pályázat befogadása a pályázat érdemi bírálatának kezdetét, nem pedig a támogatási összegre való jogosultság megszerzését jelenti.
- 8) **A fejlesztés megkezdésének időpontja:**
- Az építési fejlesztés esetén a kivitelezési szerződés megkötésének napja, ennek hiányában az építési naplóba történő első bejegyzés időpontja.
  - Gépbeszerzés esetén a vételi szándék (megrendelés) írásban történő bejelentése, ennek hiányában a számla szerinti teljesítés dátuma.
  - Az ültetvénytelepítési beruházás megkezdésének időpontja a telepítési napló első bejegyzése.
  - egyéb esetben a Támogatási szerződésben szereplő tevékenységek megvalósításához kapcsolódó szerződés megkötésének dátuma, vagy a megrendelés, felhívás írásban történő bejelentésének dátuma, vagy a tevékenység megvalósításához kapcsolódó beszerzésről, szolgáltatásról kiállított bizonylat teljesítésének dátuma közül a legkorábbi, ez alól a pályázat összeállításának érdekében felmerült költségek kivételt képeznek.
- 9) A beruházást be kell fejezni, illetve a gépet, létesítményt üzembe kell helyezni a támogatási szerződés megkötésének időpontjától számítva (Lásd a pályázati felhívás IX/4.

és XIII. fejezetét.):

- építési beruházás esetén 24 hónapon belül,
- minden egyéb beruházás esetén 12 hónapon belül,
- a közbeszerzésre kötelezett pályázók esetén 30 hónapon belül,
- az ültetvénytelepítési beruházás esetén a telepítési tervben szereplő, szakmailag indokolt termőre-fordulás időpontjáig,

de legkésőbb 2008. szeptember 30-ig kell befejezni.

10) Szolgáltatás, árubeszerzés és építési beruházás megvalósítása esetén, amennyiben a pályázó:

- közbeszerzésre kötelezett: építési beruházás esetén részletes és tételes tervezői költségvetést; szolgáltatás, árubeszerzés esetén részletes és tételes költségvetést,
- közbeszerzésre kötelezett: amennyiben a közbeszerzési eljárást a jogszabályokban leírtak szerint lefolytatta a teljes közbeszerzési dokumentációt,
- közbeszerzésre nem kötelezett: egy részletes és tételes költségvetést, a költségvetés minden tételére vagy tételcsoportjára két szállítói árajánlatot,
- saját kivitelezésben valósítja meg a fejlesztést: részletes és tételes anyag-díjas költségvetést

kell csatolni a pályázat benyújtásakor.

A fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségekre, ráfordításokra (lásd pályázati felhívás X. fejezet) két árajánlatot kell benyújtani (kivéve illetékek és kötelezően megszabott díjak).

Az építési beruházások részletes, tételes költségvetéseit, illetve saját kivitelezés esetén a részletes, tételes anyag-díjas költségvetést a pályázat benyújtásakor érvényes építési normagyűjtemény (ÉN-ÉNK) alapján kell elkészíteni.

11) Csak az új, kereskedelmi forgalomban, vagy gyártótól beszerezhető, első üzembehelyezésű gépek, technológiai berendezések, eszközök, anyagok beszerzése és beépítése támogatható. Az „új” jelző csak azon, beruházási jellegű termékeket illeti meg, amelyeknél a Kedvezményezett rendelkezik a vétel (a számla kiállítás dátuma) időpontjában kezdődő termékfelelősségi, garanciális és szavatossági jogainak érvényesíthetőségéhez szükséges, a gyártó és a forgalmazó által kibocsátott, hiteles dokumentumokkal.

12) A fejlesztés megvalósításához és a tevékenység folytatásához szükséges szakhatósági engedélyek, igazolások megléte, amelyek magukban foglalják az illetékes állategészségügyi és környezetvédelmi hatóságok igazolását arról, hogy a pályázó tevékenysége megfelel a minimális környezetvédelmi előírásoknak, valamint az élelmiszer előállítás esetén az élelmiszerbiztonsági és higiéniai előírásoknak.

Beruházási támogatás csak olyan fejlesztéshez nyújtható, mely műszaki, technológiai szempontból szakszerű, és megfelel a környezetvédelmi, állatjóléti és állathigiéniai előírásoknak.

A kis léptékű élelmiszer feldolgozók újonnan bevezetett minimális követelményeknek való megfelelés érdekében végzett fejlesztéseinek esetén az 1783/2003/EK rendelet VI. a) 13. pontja érvényesül. A környezetre negatív hatást kifejtő fejlesztés nem támogatható. (Turisztikai szolgáltatás esetén nem alkalmazandó).

13) A fejlesztés összköltsége és a támogatás mértéke nem haladhatja meg a felhívás III/2. pontjában feltüntetett maximális mértékeket.

- 14) Azok a települések tartoznak a támogatható települések kategóriájába, amelyek népsűrűsége nem haladja meg a 120 fő/km²-t, vagy népességük nem haladja meg a 10 000 főt. (A támogatható települések listáját az 1. számú melléklet tartalmazza, **kivéve:** az Idegenforgalmi fejlesztések esetén nem támogathatóak a 110/1997. Korm. rendelet 1. számú mellékletében felsorolt települések)
Turisztikai szálláshely fejlesztése esetében: A támogatható települések körébe tartozó és 10000 fő népesség alatti városok esetén csak az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm.rendelet alapján a helyi rendezési tervben falusias lakóterületnek minősített részekben, vagy már kialakult tanyás térségben megvalósuló fejlesztések támogathatók. A támogatható települések körébe tartozó és 10000 fő népesség fölötti városok esetében csak azok külterületén lévő tanyás térségeiben megvalósuló fejlesztések támogathatók.
- 15) Biotermék előállítás esetén az államilag elismert minősítő szervezettel megkötött ellenőrzési szerződést kell csatolni.
- 16) Nem adható támogatás bérelt ingatlan esetén, ha a bérleti szerződés kizárólagos joggal nem biztosítja a támogatással megvalósuló létesítmény üzemeltetésének lehetőségét az üzemeltetési kötelezettség idejére (5 év). Az üzemeltetési kötelezettség ideje alatt amortizálódott tárgyi eszközt azonos rendeltetésű, azonos vagy jobb paraméterekkel rendelkező tárgyi eszközzel a támogatásban részesülő pályázó saját forrás felhasználásával a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (továbbiakban: MVH) előzetes engedélyével lecserélheti.
- 17) A pályázónak a pályázat tárgyát képező tevékenységet a fejlesztés megvalósításától számított öt éven át – a pályázatban meghatározott módon – folytatnia kell.
- 18) Fiatalközvetítőnek minősül, aki az alábbi feltételeknek együttesen megfelel:
- 40 év alatti (a pályázat benyújtásakor 40. életévét még be nem töltött),
  - legalább középfokú (szakmunkás szintű, aranykalászos gazda) szakirányú végzettséggel rendelkezik,
  - mezőgazdasági főtevékenységre vonatkozó egyéni vállalkozói igazolvánnyal rendelkezik.
- 19) A pályázó, vagy a pályázó állandó alkalmazásában álló személy legalább középfokú szakirányú végzettséggel (igazolása az Országos Képzési Jegyzékről szóló 37/2003 (XII. 27.) OM. rendelet és az oktatásról szóló 1985. évi I. törvény szerinti OKJ (Országos Képzési Jegyzék) vagy OSZJ (Országos Szakma Jegyzék) jelzésű bizonyítvánnyal vagy minimum 3 év igazolt szakmai gyakorlattal rendelkezik.
- 20) A fejlesztés megvalósításának helye (szolgáltatás igénybevétele esetén a pályázó székhelye) a vidéki térségek fejlesztése prioritás szempontjából kedvezményezett település legyen (települések listáját az 1. melléklet tartalmazza). (Idegenforgalom esetében lásd. 14. pont.)
- 21) A fejlesztés helyének tulajdoni viszonyait tulajdoni lappal, kizárólagos használatát az üzemeltetési kötelezettség idejének lejártáig szóló szerződéssel igazolni kell. (Szolgáltatás esetén nem alkalmazandó.)

22) Építési beruházások esetén a pályázatban benyújtandó:

- építési engedély-köteles beruházás esetén a jogerős és végrehajtható építési engedély, és az ahhoz tartozó – engedélyezési záradékkal ellátott - építészet-műszaki tervdokumentáció,
- nem építési engedély-köteles beruházás esetén az építésügyi hatóság igazolása, hogy a beruházás nem építési engedélyköteles, továbbá a megvalósításhoz szükséges (engedélyezési szintű) tervdokumentáció, amelyen szerepel az engedélyező hatóság rájegyzése, hogy ezen tervek alapján állította ki igazolását,
- „Agrártevékenységek diverzifikációja” alintézkedés esetén környezetvédelmi igazolás.

Ültetvénytelepítés esetén benyújtandó:

- a vonatkozó jogszabályok előírása szerinti érvényes ültetvénytelepítési engedély,
- törzsültetvények és szaporítóanyag esetén az OMMI igazolása,
- a termőhely ökológiai alkalmasságának igazolása.

23) A természetvédelmi oltalom alatt álló területek esetében csatolni kell az illetékes természetvédelmi hatóság hozzájárulását a tevékenység folytatásához (Szolgáltatás esetén nem alkalmazandó.).

24)

- A beruházás helye szerinti illetékes kistérségi vidékfejlesztési menedzser igazolását csatolni kell, hogy a fejlesztés illeszkedik a kistérség agrárstruktúra és vidékfejlesztési stratégiájához.
- A beruházás helye szerinti illetékes jegyző igazolása, hogy a megjelölt projekt cél illeszkedik a település rendezési tervéhez.
- Turisztikai szálláshely esetében a beruházás helye szerinti illetékes jegyző igazolása arról, a fejlesztés helyszínéül szolgáló ingatlan az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997.(XII.20.) Korm.rendelet alapján a helyi rendezési tervben falusias lakóterületnek minősített városrészben található.
- Már működő turisztikai szálláshely komfortfokozatának bővítése, illetve szolgáltatásainak fejlesztése esetén a szálláshelynek minősítésének szakmai szervezet által kiállított igazolása, hogy az a 45/1998. IKIM rendelet szerint melyik komfortfokozatnak (napraforgó) felel meg.
- A **„Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje”** tevékenység **kollektív fejlesztése** esetén csatolni kell az együttműködési szerződést vagy az alapító dokumentumot, melynek tartalmaznia kell az együttműködés célját, a résztvevők feladatait, kötelezettségeit, felelősségét, az eredményből való részesedését, továbbá azt, hogy az együttműködésnek ki a képviselője, és ezt a képviselői jogot ki kell terjeszteni az AVOP pályázattal kapcsolatos valamennyi ügyintézésre.

Gazdasági életképesség bizonyítása:

25) A pályázónak meg kell felelnie a gazdasági életképesség követelményének. Gazdaságilag életképesnek minősül az a vállalkozás, amely igazolja, hogy adózás előtti eredménye a pályázat benyújtását megelőző 2 lezárt üzleti évből legalább 1 évben nem negatív. Egy teljes lezárt üzleti évvel rendelkező pályázó esetén a lezárt üzleti év adózás előtti eredménye nem negatív. Egy teljes lezárt üzleti évvel nem rendelkező pályázó (kezdő vállalkozó) esetén az életképesség elbírálása az üzleti terv mérlegterve és eredményterve alapján történik.

Speciális feltételek:

26) Mezőgazdasági termékek termelése esetén:

- Teljesül a pályázati felhívás III. fejezet 2. pontjában az agrártevékenységek diverzifikációjára vonatkozóan előírt feltétel.
- A pályázó nyilatkozata arról, hogy a tevékenység, amelyre a támogatás irányul, a pályázó korábbi tevékenységeihez képest új, eredménye a korábban előállított termékekhez képest új.

27) Élelmiszer-előállítás esetén:

- Az élelmiszer-higiéniáról szóló 852/2004/EK rendelet, valamint a vendéglátás és közétkeztetés keretében történő élelmiszer-előállítás és forgalmazás feltételeiről szóló 80/1999. (XII. 28.) GM–EüM–FVM együttes rendelet előírásainak való megfelelés.
- Nem minősített élelmiszer feldolgozás esetén a pályázó nyilatkozata arról, hogy a feldolgozott termékek alapanyagának minimum 20%-a más elsődleges termelőtől vagy termelőktől származik.
- Igazolt minőségi termékek esetén a 510/2006/EK, 509/2006/EK, 2092/91/EK és az 1783/2003/EK rendeletnek való megfelelés.
- Megfelelés az AVOP Program Kiegészítő Dokumentum VIII/7.számú mellékletében foglalt környezetvédelmi, higiéniai és élelmiszerbiztonsági követelményeknek. Amennyiben a fejlesztés célja az új előírásoknak való megfelelés elérése, támogatás nyújtható ezek megvalósításához.

28) Gyógynövényből előállított termékek esetén:

- A gyógynövények és illóolajok vizsgálatáról, minősítéséről, forgalomba hozataláról és ellenőrzéséről szóló 37/1976 (X. 29.) MT. rendelet, továbbá az üzletek működéséről és a belkereskedelmi tevékenység folytatásának feltételeiről szóló 4/1997. (I. 22) Korm. rendelet 12. § rendelkezéseinek betartása.

29) Minőségtanúsítási rendszerek által elismert termékek előállításának továbbfejlesztése esetén:

- A védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény és a 78/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi árujelzőjének oltalmára vonatkozó részletes szabályokról
- A mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek hagyományos különleges tulajdonsága tanúsítási rendszerének működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 58/2004. (IV. 24.) FVM rendelet,
- A mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai követelmények szerinti előállításáról, forgalmazásáról és jelöléséről szóló 140/1999. (IX. 3.) Korm. rendelet,
- Az FVM-AMC Hagyományok-Ízek-Régiók gyűjteménye (HÍR gyűjtemény),
- vagy a fentieknek megfelelő más, Európai Uniói szintű regisztrációt elősegítő szabályozás

30) Idegenforgalom fejlesztése esetén:

- Szálláshely-fejlesztés esetén a pályázat a magánszálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló módosított 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet alapján a falusi szállásadás kategóriájába tartozik.
- Szálláshely-, magánszálláshely-fejlesztés esetén igazolás arról, hogy a pályázó hatósági nyilvántartásba vett szolgáltató, vagy nyilatkozat arról, hogy a fejlesztés megvalósítását követően, a működés megkezdését megelőzően a hatósági nyilvántartásba vételt igazolja.

31) Kézműipari fejlesztés esetén:

- A támogatott tevékenység szerepel a 2. mellékletben felsorolt kézműves szakmák között.

Felhatalmazó levelek

32) A Kedvezményezett – kivéve a központi költségvetési szerveket, a Magyar Tudományos Akadémiát, továbbá az Irányító Hatóság vezetőjének döntése alapján azon állami többségi tulajdonban levő gazdasági társaságokat, melyek a támogatást központi program megvalósításához kapják, és a támogatásból létrejövő vagyon ingyenesen az állam és/vagy az önkormányzat kizárólagos tulajdonába kerül – valamennyi bankszámlájára vonatkozó, a számlavezető hitelintézet által visszaigazolt, az MVH-t inkasszóra felhatalmazó leveleit köteles a támogatási szerződés megkötését megelőzően az MVH részére átadni. Bármelyik bankszámlaszáma megszűnéséről vagy új bankszámla megnyitásáról köteles az MVH-t nyolc napon belül írásban tájékoztatni és az új bankszámlára vonatkozó, a számlavezető hitelintézet által visszaigazolt felhatalmazó levelet az MVH-nak átadni.

Biztosítékok

33) A Kedvezményezett a támogatási szerződés megszegéséből, illetve a támogatás jogtalan felhasználásából eredő visszafizetési kötelezettsége biztosítására, valamint az előleg igénybevételehez – az alább részletezett kivételektől eltekintve – biztosítékot köteles adni. A biztosítékot beruházási projekt esetében a megvalósítási és a megvalósítást követő (fenntartási) időszak tartama alatt, nem beruházási jellegű projektek esetében a megvalósítási időszak tartama alatt kell fenntartani.

A biztosíték cseréjére a Kedvezményezettnek lehetősége van, feltéve, hogy az új biztosíték végrehajthatósága és az általa fedezett érték megfelel a biztosítékokra vonatkozó feltételeknek.

Az előlegre vonatkozó biztosíték cserélésére az előleggel történt elszámolás megtörténte után van lehetőség.

34) Nem kötelesek biztosítékot felajánlani:

- a) a költségvetési szervek,
- b) az egyházak és intézményeik, ha a támogatás az egyház (egyházi intézmény) olyan közfeladat ellátásával kapcsolatos, amelyre tekintettel normatív költségvetési támogatásra jogosult,
- c) az alapítványok és intézményeik, közalapítványok, közhasznú társaságok, köztestületek, társadalmi szervezetek,
- d) a helyi önkormányzatok, helyi kisebbségi önkormányzatok, önkormányzatok társulásai és ezek költségvetési szervei, amennyiben a támogatást teljes egészében

önként vállalt helyi közügy megoldására vagy kötelező feladataik ellátására használják fel. Nem kötelesek továbbá biztosítékot szolgáltatni, amennyiben a fejlesztés tárgya, vagy a fejlesztés eredményeként létrejövő vagyontárgy törzsvagyon, vagy törzsvagyonná válik,

- e) a Kedvezményezettek, amennyiben a támogatás összege nem haladja meg az 5 millió forintot.

35) A 34.) pontban felsorolt Kedvezményezettek kivételével a támogatási szerződésnek tartalmaznia kell az alábbi kötelező biztosítékok közül a kedvezményezett által választható legalább egyet, amely(ek) fedezetet nyújt(anak) a támogatás (előleg és utófinanszírozás együtt) 120%-nak erejéig a szerződés teljes időtartamára:

- a) jelzálog ingatlanra (ha a 217/1998. (XII. 30.) többször módosított Korm. rendelet, a továbbiakban Ámr. szerint egyébként nem kötelező),
- b) jelzálogjog ingóságra,
- c) bankgarancia,
- d) biztosítási szerződés alapján kiállított készfizető kezességvállalást tartalmazó kötelezvény,
- e) garanciaszervezet által vállalt kezesség,
- f) garanciabiztosítási szerződés alapján kiállított kötelezvény.
- g) az egyházi intézmény részére az intézményt fenntartó egyház vagy annak illetékes szervezeti egysége által biztosított készfizető kezességvállalás.

36) A zálogtárgy – terhek figyelembe vételével számított – fedezeti értéke biztosítékot kell, hogy nyújtson a támogatási összeg 120%-ának erejéig.

Zálogtárgyként elfogadható bármely, a pályázó vagy harmadik személy – az állam kivételével - tulajdonában álló vagyontárgy. Zálogtárgyként történő felajánlás vonatkozhat olyan ingó vagyontárgyra is, amelyet az ingó vagyontárgyat érintő beruházás során szereznek be.

A felajánlás a vagyontárgy tulajdonosától kell, hogy származzék, közös tulajdonban álló vagyontárgy esetén valamennyi tulajdonostárs hozzájárulása szükséges a megterheléséhez.

A zálogtárgytól függetlenül, a beruházással érintett vagyontárgy kizárólag a támogató előzetes hozzájárulásával idegeníthető el, terhelhető meg, adható bérbe, vagy apportálható.

A zálogtárgy forgalmi értékére vonatkozó adatot az MVH ingóság esetén értékbecslés, ingatlan esetén értékbecslés vagy adó- és értékbizonyítvány alapján fogad el. (Kizárólag bejegyzett értékbecslő által készített értékbecslés fogadható el.) A beruházással érintett új ingó vagyontárgy esetén az ajánlati ár is elfogadható.

Zálogjog alkalmazásánál első ranghelyű jelzálogjog szükséges. Második vagy további ranghelyre történő bejegyzés elfogadására akkor van lehetőség, ha a korábbi ranghelyű jelzálogjog érvényesítése esetén a vagyontárgy értéke fedezetet nyújt a támogatási összeg és járulékai erejéig. A zálogtárgy terheltségénél az ingatlan-nyilvántartásba, illetve a közjegyzők által vezetett nyilvántartásba ténylegesen bevezetett terheket kell figyelembe venni.

Zálogteher esetén a keretbiztosítéki, egyetemleges zálogjog egy tekintet alá esik más zálogjogokkal. A vagyontárgyon fennálló terhek mértékére nézve az MVH bármikor további iratokat kérhet be.

Ingatlan esetén a jelzálogjog alapítására vonatkozó szerződést a támogatási szerződéssel egyidejűleg kell megkötöni, ingó vagyontárgy esetén a jelzálogjog alapítására az eszköz

megvételét követően kerül sor az MVH illetékes regionális hatáskörrel rendelkező megyei kirendeltség (továbbiakban: Kirendeltség) közreműködésével, közjegyző előtt. Rendkívüli értékcsökkenés, elértéktelenedés, illetve káresemény esetén, amennyiben az a vagyontárgy beszerzési árának 25%-át meghaladja, pótlólagos biztosítéknyújtási kötelezettség áll fenn.

- 37) Előleg igénybevétele esetén - a biztosítékállítási kötelezettség alól az 54/2005. (III.26.) Korm.rendelet 3.§ (2)-(3) bekezdés által mentesített Kedvezményezetteket (lásd 34. pont) kivéve - a Kedvezményezettnek az előleg erejéig legalább egy kötelezően választható biztosítékot kell nyújtania a következő biztosítéktípusok közül:
- a) jelzálog ingatlanra (ha az Ámr. szerint egyébként nem kötelező),
  - b) jelzálogjog ingóságra,
  - c) bankgarancia,
  - d) biztosítási szerződés alapján kiállított készfizető kezességvállalást tartalmazó kötelezvény,
  - e) garancia szervezet által vállalt kezesség,
  - f) garanciabiztosítási szerződés alapján kiállított kötelezvény,

Amennyiben az előleg biztosítékául ingatlanra vonatkozó jelzálog szolgál

- az ingatlan az előlegre vonatkozó fedezeti értékébe nem számítható bele az az összeg, amely a tervezett beruházás összköltségéből az ingatlan értékét növelő tételnek minősül;
- a jelzálogszerződést a támogatási szerződéssel egyidejűleg kell megkötni.

Amennyiben az előleg biztosítékául ingóságra vonatkozó jelzálogjog szolgál:

- az előleg biztosítékául a beruházással érintett ingóság nem ajánlható fel;
- a jelzálogszerződés megkötésére a támogatási szerződés megkötését követően, közjegyző előtt kerül sor;
- legkésőbb a támogatási szerződés megkötésekor a Kedvezményezettnek az MVH rendelkezésére kell bocsátania az ingó zálogtárgy egyedi azonosító adatait és értékét tartalmazó dokumentumokat (pl. új ingó zálogtárgy esetén a zálogtárgy tulajdonosának nevére szóló számla a kifizetést igazoló dokumentummal együtt, használt zálogtárgy esetén pedig a bejegyzett értékbecslő által készített értékbecslés).

Az előleg igénybevételére vonatkozó rendelkezéseket a 2005. július 14-től kezdődően megkötött szerződésekre kell alkalmazni.

- 38) Nem vehető igénybe előleg, ha
- a) a támogatás kedvezményezettje az előlegről lemond,
  - b) a támogatás kedvezményezettje az előleg nyújtásának feltételeként meghatározott biztosítékot nem bocsátja rendelkezésre,
  - c) erre az operatív program irányító hatóság megindokolt kérése alapján a közösségi támogatási keret irányító hatósága engedélyt ad.

Vagyonbiztosítás

- 39) Beruházási támogatással megvalósult vagyontárgyra (ingó, ingatlan) vagyonbiztosítást kell kötni, kivételt képeznek ezalól a központi költségvetési szervek, az egyházak és

intézményeik, illetve helyi önkormányzatok, helyi kisebbségi önkormányzatok, önkormányzatok társulásai és ezek költségvetési szervei, amennyiben a fejlesztés tárgya, vagy a fejlesztés eredményeként létrejövő vagyontárgy törzsvagyon, vagy törzsvagyonná válik.

Nem támogatható a pályázat:

- 40) ha a fejlesztés helyének megvalósulásául szolgáló ingatlan nem per- és igénymentes,
- 41) valótlan adatszolgáltatás esetén,
- 42) amennyiben a pályázónak az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény alapján 60 napot meghaladó, esedékessé vált, meg nem fizetett köztartozása van, kivéve, ha az adóhatóság számára fizetési könnyítést (halasztást, részletfizetést) engedélyezett,
- 43) ha a pályázó az Európai Unió közös forrásaiból származó agrártámogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 6/2004. (I. 22.) Kormányrendelet, valamint a pályázati felhívás alapján jogosulatlanul vett igénybe támogatást,
- 44) amennyiben a pályázat egyéb hazai, illetve európai uniós költségvetési támogatásban részesül. Ez alól kivételt képez az agrártevékenységi projekthez kapcsolódó bankhitel biztosítékát képező garanciaszervezet által vállalt kezesség támogatástartalma, melyről az igazolást a pályázónak a szerződéskötéshez be kell nyújtania,
- 45) amennyiben a fejlesztés összes elszámolható költségére vetített támogatás mértéke a garanciaszervezet által nyújtott kezesség állami támogatástartalmával növelten meghaladja a mezőgazdasági beruházások esetében az 50 %-ot.
- 46) ha a pályázó csőd-, felszámolási, vagy végelszámolási eljárás alatt áll, illetve egyéni vállalkozó esetében, ha bírósági végrehajtási eljárás van ellene folyamatban, önkormányzat esetében, ha adósságrendezési eljárás alatt áll.

VI. A pályázat tartalmi és formai követelményei

- 1) A pályázati adatlapot magyar nyelven kitöltve (CD–R lemezen is, de nem szkennelve), hiánytalanul, minden kérdésre választ adva, minden oldalon aláírva és a mellékletek csatolásával kell benyújtani. A pályázati adatlap szerkezete, fejezet címei, formája nem változtatható. Amennyiben a pályázati adatlap egy adott kérdése nem vonatkozik a pályázatra, a megfelelő helyen a „pályázatomra nem vonatkozik” megjegyzést szükséges bevezetni.
- 2) A pályázatokat a jogszabályokban foglaltaknak, a pályázati felhívásnak, valamint az ahhoz tartozó pályázati csomagnak megfelelő, a támogatási cél sajátosságaihoz, követelményeihez igazodó tartalommal kell elkészíteni.

- 3) A pályázat előírt részei:
  - pályázati adatlap,
  - mellékletek (a pályázati csomag tartalomjegyzékében felsorolva)
- 4) A jelen pályázati felhíváshoz kapcsolódóan a pályázónak pályázati (eljárási) díjat nem kell fizetni.
- 5) Az összeállított pályázatnak ki kell térnie a pályázó vállalkozásának rövid bemutatására, a fejlesztés szükségességének rövid leírására, megvalósíthatóságára, költséghatékonyságára, valamint a fejlesztés eredményeként az üzleti és értékesítési tevékenység várható fejlődésére, a tervezett fejlesztés hatékonyságának és megtérülésének bemutatására. A pályázati adatlap tartalmazza mindazokat a kérdéseket, amelyek lehetőséget nyújtanak a pályázó számára fejlesztési tervének bemutatására.
- 6) A pályázat összeállításánál be kell mutatni, hogy a tervezett fejlesztés összhangban van a támogatási intézkedésben megfogalmazott célkitűzéssel. A pályázat megfogalmazásában a pályázati csomag kitöltési útmutatója nyújt iránymutatást.
- 7) **A pályázatot egy eredeti és egy, az eredetivel mindenben megegyező másolati példányban kell benyújtani.** A pályázati adatlapot és mellékleteit elektronikus formában további egy példányban, CD-R lemezen is be kell nyújtani. A pályázati csomag letölthető a www.mvh.gov.hu, és a www.fvm.hu címekről, valamint a tájékoztató jelleggel beszerezhető az MVH Kirendeltségein.
A pályázat eredeti példányához hatóságok és bíróságok által kiállított okiratokat (lásd pályázati csomag tartalomjegyzéke), eredeti, vagy közjegyző, illetve a kiállító által hitelesített másolatokat kell csatolni.
- 8) A pályázati adatlap és dokumentumai eredeti és másolati példányát külön dossziéba lefűzve, - kivéve az „Adatlap a támogatási döntésről” című dokumentumot -, eredeti és másolati példány megjelöléssel a pályázati csomagban található tartalomjegyzéknek megfelelően sorba rendezve kell beadni.
- 9) A CD-R lemez borítóján jól láthatóan tüntesse fel a pályázati felhívás címét (AVOP, Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése), a tevékenység megnevezését, a pályázó nevét és címét.
- 10) Az „Adatlap a támogatási döntésről” című dokumentumot a pályázati csomag mindkét példányában, külön borítékban kell beküldeni.
- 11) Kézzel írt pályázat, illetve hiánypótlás nem nyújtható be.
- 12) A pályázó a pályázatkezelési folyamat során bármikor visszavonhatja támogatási igényét. A visszalépés a *Visszalépési nyilatkozat* című dokumentum segítségével történik, mely beszerezhető a Kirendeltségeken, illetve letölthető a www.mvh.gov.hu és a www.fvm.hu címekről. A nyilatkozatot teljes körűen kitöltve az illetékes Kirendeltséghez kell benyújtani.

VII. A pályázat benyújtásának módja

- 1) A pályázatokat:
  - postai úton, tértivevénnyel,
  - „AVOP pályázat” felirattal, a pályázó nevének, címének feltüntetésével,
  - minden példányt és a CD-R lemezt egy csomagban,
  - „Vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése” intézkedési cím feltüntetésével,
  - folyamatosan,
  - a megvalósítás helye szerint illetékes (regionális) Kirendeltségre lehet benyújtani.
- 2) A nem postai úton érkezett pályázatot, illetve hiánypótlást az MVH nem veszi át.
- 3) A pályázat benyújtásának és hiánypótlásának időpontja az igazolt postára adás dátuma. Ha ez nem állapítható meg egyértelműen, akkor a benyújtás és a hiánypótlás napja az MVH általi érkeztetés dátuma.
- 4) A pályázatkezelés időtartamát az MVH a dokumentumok tértivevénnyel igazolt beérkezésének - egyéb információkérés esetén az igazolt átadás vagy a fax érkezésének - dátumától számítja.
- 5) Amennyiben a pályázó nem a megfelelő helyre nyújtotta be a pályázatát a kirendeltség továbbítja azt a megvalósítás helye szerint illetékes kirendeltségre. Ebben az esetben a benyújtás időpontja változatlan, azonban a pályázatkezelés időtartamát az MVH az illetékes kirendeltségre történő érkeztetés dátumától számítja, melyről az illetékes kirendeltség a pályázót értesíti.

VIII. A pályázat elbírálása

A bírálati eljárás legfontosabb szakaszai:

- 1) **A befogadásra való jogosultság vizsgálata:**
  - a) A pályázatnak benyújtásakor a következő minimum feltételeknek kell megfelelnie, különben a pályázat érdemi vizsgálat illetve hiánypótlás nélkül elutasításra kerül:
Érdemi vizsgálat követelményei:
    - a pályázat a pályázati felhívásban közzétett benyújtási határidő lejártáig benyújtásra került,
    - az előírt pályázati adatlapon került benyújtásra,
    - a pályázat egy eredeti, valamint egy az eredetivel mindenben megegyező másolati példányban lett benyújtva,Formai (jogosultsági) követelmények:
    - a fejlesztés helye Magyarország,
    - a pályázatot a pályázati felhívás IV. fejezetében megjelölt, jogosult pályázó nyújtja be,
    - az igényelt támogatás összege és mértéke megfelel a pályázati felhívásban előírtaknak,

- az árbevétel aránya megfelel az IV. fejezet 1-3. pontjaiban előírtaknak, a kézműipari tevékenység esetében a pályázó a támogatott tevékenység (ld. 2. melléklet) folytatásához szükséges engedéllyel rendelkezik.

b) A formai feltételek (a teljesség és jogosultság feltételeinek) vizsgálata a beküldött pályázati adatlap megfelelő kitöltésének és a szükséges dokumentumok meglétének ellenőrzése alapján történik:

- a projekt adatlapot teljesen kitöltötték-e;
- az arra feljogosítottak a projekt adatlap minden oldalát kézjegyükkel ellátták-e;
- a mellékletek köre teljes-e;
- a pályázati felhívásban meghatározott tevékenységre, a megvalósítás helyére és határidejére, vagy más korlátozó tényezőre vonatkozó feltételek teljesülnek-e;
- a támogatást igénylő rendelkezik-e a szükséges forrásokkal; a támogatást igénylő nem tartozik-e a kizáró okok hatálya alá.

Amennyiben a pályázó a minimum feltételeken túlmenően

- hiányos,
- formailag, tartalmilag nem megfelelő

pályázatot nyújt be, az MVH egy alkalommal hiánypótlásra szólítja fel, aminek teljesítésére a felszólítás kézhezvételétől számított 15 napon belül van lehetőség. A hiánypótlás teljesítésének időpontja az igazolt postára adás dátuma. A hiánypótlás nem fogadható el, ha a pályázó a hiánypótlás keretein túlmenően a **projekt módosítja** úgy, hogy a pályázat eredeti műszaki tartalma megváltozik. Minden egyéb – nem hiánypótlásban bekért, illetve benyújtott – változtatást a pályázónak alá kell támasztania és indokolnia kell. Amennyiben a pályázó a hiánypótlást késedelmesen, vagy nem megfelelően nyújtja be, a pályázatot az MVH elutasítja.

c) A pályázat befogadása

- Befogadásra kerül a pályázó által hiánytalanul benyújtott, illetve a megfelelően hiánypótlott, formailag és tartalmilag megfelelő pályázat. Ezek megállapításának dátuma a befogadás dátuma, amelyet a befogadásról szóló értesítő levél tartalmaz.
- A pályázat befogadása a pályázat érdemi bírálatának kezdetét, nem pedig a támogatási összegre való jogosultság megszerzését jelenti.
- Szükség esetén a hiánypótlást követően az MVH illetékes Kirendeltsége saját állásfoglalása megalapozása érdekében további információt kérhet be a pályázótól, melynek benyújtási határidejét - amely biztosítja a teljesíthetőséget - az információkérés fogja tartalmazni. Amennyiben ezen határidőn belül nem érkezik faxban/levélben, vagy személyesen válasz, az MVH többletinformáció nélkül bírálja el a pályázatot.
- Az MVH a pályázókat a pályázat befogadásától számított 35 napon belül értesíti a támogatási döntésről.

2) A befogadott pályázatok szakmailag és pénzügyileg a következő szempontok alapján kerülnek értékelésre:

- a pályázó hosszú távú, gazdasági, élet- és versenyképessége,
- a fejlesztéshez szükséges pénzügyi források megléte,
- költséghatékonyság vizsgálata,
- a projekt finanszírozhatósága, különös tekintettel arra, hogy a pályázónak szüksége van-e a támogatásra a projekt megvalósításához,

- a vállalkozás személyi feltételei,
- a fejlesztés által létrehozott és megtartott munkahelyek száma,
- a fejlesztés hatására a pályázó tevékenysége bizonyítottan magasabb minőségi színvonal irányába mozdul el és/vagy a fejlesztés hatására a pályázó tevékenységi illetve az előállított termékek köre bővül,
- a fejlesztés által közvetlenül érintettek jövedelemszintjének emelkedése,
- a beruházás hatóköre, kiterjedtsége, a fejlesztéssel közvetlenül érintettek száma,
- partnerség és illeszkedés a kistérségi agrárstruktúra és vidékfejlesztési stratégiához, a fejlesztés komplexitása, kapcsolódása más fejlesztésekhez,
- a fejlesztés szükségessége és indokoltsága,
- a megvalósítás ütemezésének realitása,
- a fejlesztés megvalósításáért felelős menedzsment megszervezése és hitelessége,
- a fejlesztés környezetre gyakorolt pozitív hatása, környezeti fenntarthatóság,
- esélyegyenlőség érvényesülésének biztosítása (nők, hátrányos helyzetű csoportok tagjai),
- egyenlő pontszámú fejlesztések esetén előnyt élveznek a VTT (Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése) I. ütemében érintett Tisza-térség településein megvalósuló fejlesztések (kizárólag az Agrártevékenységek diverzifikációja intézkedés esetében).

Amennyiben a pályázat nem éri el az 55 pontban meghatározott minimálisan elérendő pontszámot, a pályázat az Irányító Hatóság vezetője (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium EU tagállami és agrár-vidékfejlesztési helyettes-államtitkára) által elutasításra kerül.

A maximálisan elérhető pontszámot a pályázati csomag kitöltési útmutatója tartalmazza.

3) **Rangsorolás, előterjesztés döntésre és döntés:**

- a pályázatok pontozása és ennek megfelelő rangsorolása,
  - a rangsor szerint a pályázatok előterjesztése támogatási döntésre.
- a) Az MVH az elbírált pályázatokról országos rangsort készít az AVOP Döntés-előkészítő Bizottság (lásd pályázati csomag kitöltési útmutatója) részére, amely szükséges gyakorisággal ülésezik. A bizottság a rendelkezésre álló források erejéig javaslatot tesz az AVOP Irányító Hatóság vezetőjének a támogatási döntés meghozatalára. A Bizottságnak támogatási döntésre irányuló javaslattétele során jogában áll az elé terjesztett pályázatokra vonatkozó minimum pontszámnál magasabb ponthatárt megállapítani.
  - b) Forráshiány esetén a már nem finanszírozható pályázatok elutasításra kerülnek az Irányító Hatóság vezetője által, amely ellen kifogásnak helye nincs.
  - c) Az igényelt támogatási összeg részben nem, csak teljes egészében ítélt meg.
  - d) A támogatásban részesülő pályázók (a továbbiakban: kedvezményezett) számára a szerződés megkötésére a támogatási döntésről szóló értesítés kézhezvételét követően 45 nap áll rendelkezésre, amely időtartam alatt a támogatási döntésre az ajánlati kötöttség szabályait kell alkalmazni. Amennyiben a pályázó hibájából ezen időtartam alatt nem köttetik meg a szerződés, a támogatási döntés hatályát veszti.

- e) A nem nyertes pályázatok másolati példányát az MVH legfeljebb két évig őrzi, ezt követően azokat megsemmisíti. A két éves őrzési időszak alatt a pályázó indokolt kérésére a nem nyertes pályázat másolati példányát és a pályázat eredeti mellékleteit az MVH másolat megtartása mellett a pályázónak, vagy megbízottjának átadhatja.
- f) Kizárólag szerződésmódosítás keretén belül változtatható indokolt esetben:
- a projekt megvalósításának kezdete vagy befejezése (lásd V/8. pont),
  - az összköltség költségkategóriák szerinti vagy évek szerinti bontása, legalább a teljes támogatás értékének tíz százalékát meghaladó mértékben, a projekt adatlapon szereplő bontáshoz képest (az összköltség változása nélkül),
  - a számszerűsített cél(ok), amennyiben tíz százalékot meghaladó mértékben módosul(nak) a projekt adatlapon szereplő értékhez képest,
  - a projekt bármely egyéb, a célkitűzéseket befolyásoló lényeges jellemzője.

A kedvezményezett köteles bejelenteni:

- a beruházás támogatási szerződésben rögzített műszaki tartalmának,
- a mérőföldkö dátumának,

változását, továbbá a szerződésben szereplő bármilyen adatváltozást.

Ezen változtatások azonban a támogatási szerződésben szereplő teljes támogatási összeget nem növelhetik.

IX. A támogatás felhasználása és elszámolása

- 1) A támogatásban részesülő pályázó számára a szerződés megkötését követően, az abban rögzített módon az államháztartás működési rendjéről szóló többször módosított 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendeletnek megfelelően a támogatás 25 %-ának megfelelő összeg erejéig előleg nyújtandó. Az előlegnyújtástól eltekinteni akkor lehet, ha a támogatás kedvezményezettje az előlegről lemond, vagy a támogatás kedvezményezettje az előleg nyújtásának feltételeként - külön jogszabályban meghatározott - biztosítékot nem bocsátja rendelkezésre. Előleg igénybevétele esetén az MVH a támogatás 25%-ának megfelelő összeget az előlegre vonatkozó biztosítékok rendelkezésre állása esetén, a rendelkezésre állás igazolásának napjától számított 30 napon belül a Kedvezményezett bankszámlájára átutalja. A kedvezményezett a támogatás előlegén felüli összegét utófinanszírozás keretében a pályázatban kidolgozott, pénzügyi és fizikai megvalósítás időbeli ütemezéséhez (mérőföldkövekhez)³ igazodó költségekről szóló, pénzügyileg rendezett számlák, analitikus nyilvántartások, számviteli bizonylatok bemutatása után – forrás és teljesítésarányosan, a támogatási szerződésben rögzített - a **pályázatban megjelölt forrásösszetétel szerinti - pénzügyi és időbeli ütemezésben (ld.217/1998.91.§(1) és (2).)** veheti igénybe, a szerződésben meghatározott célok elérésére. A mérőföldkövenként ütemezett időközi fizetésnek nem előfeltétele a folyósított előleg teljes összege felhasználásának igazolása, és az azzal történő elszámolás. Az előleg és az időközi kifizetés (kedvezményezett által kifizetett számla, egyéb számviteli bizonylat alapján teljesülő tételek) nem haladhatja meg a támogatási összeg 80%-át. A kedvezményezettek részére a támogatási összeg záró egyenlegének kifizetése az előleggel történt elszámolást követően történhet meg. A kedvezményezett köteles visszafizetni az előleget, amennyiben nem nyújt be kérelmet időközi fizetésre az előleg fizetésétől

---

³ Mérőföldkönek nevezzük a fejlesztési szakaszok határait, amelyek befejezettnek tekinthetők és mérhetők

számított 6 hónapon belül, illetve a benyújtott fizetési kérelem a támogatás rendeltetés ellenes, nem szabály szerű felhasználását bizonyítja.

- 2) Amennyiben a biztosíték(ok) között ingatlan vagy ingó vagyontárgy nem szerepel, a biztosítékok rendelkezésre állását a támogatási szerződés megkötésétől számított 3 hónapon belül a Kedvezményezettnek igazolnia kell.
Ha a biztosíték(ok) között ingatlan vagy ingó vagyontárgy is van, az ingatlan és ingó vagyontárgy vonatkozásában ez a végső határidő 1 év, a többi típusú biztosítékra vonatkozóan 3 hónap.
Ha a biztosíték kizárólag ingatlan és ingó vagyontárgyakból áll, a rendelkezésre állás igazolásának határideje 1 év.
Amennyiben a fenti határidőkön belül a biztosítékok rendelkezésre állásának igazolása nem történik meg, a támogatási szerződés hatályát veszti.
- 3) A műszaki-pénzügyi-időbeli ütemezés kidolgozása során meg kell állapítani azokat a mérföldköveket, melyek teljesítése után igényelhető a támogatási hányad.
- 4) A mérföldkövek megállapításának, és a teljesítés ütemezésének feltételei a pályázati felhívás V. fejezetében felsoroltakon kívül:
  1. a mérföldkő dátuma mindig munkanap legyen,
  2. egy fejlesztésnek maximum négy mérföldköve lehet,
  3. a mérföldkövek között legalább 30 napnak kell eltelnie,
  4. előleg igénybevétele esetén az első mérföldkövet az előleg tervezett igénybevételeitől számított hat hónapon belül kell tervezni,
  5. a mérföldkövek tervezése során figyelemmel kell lenni arra, hogy az utolsó mérföldkőnél a kifizetést kizárólag a szükséges szakhatósági engedélyek, hozzájárulások benyújtása esetén teljesíti az MVH,
  6. **a mérföldkövek tervezése** során arra is figyelemmel kell lenni -különös tekintettel az ültetvénytelepítésre-, hogy az AVOP **támogatások kifizetése 2008. december 31-ig** történhet, ezért **az utolsó támogatásigénylési csomag benyújtásának határideje 2008. szeptember 30.,**
  7. ültetvénytelepítési beruházás esetén a projekt befejező időpontja a telepítési tervben szereplő, szakmailag indokolt termőre-fordulás időpontja, ezért ezt kötelező figyelembe venni a mérföldkövek megállapításánál,
  8. **az utolsó támogatásigénylési csomagot a projekt befejezését követő 30 napon belül kell benyújtani,** melynek tartalmaznia kell a műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyvet, üzembe helyezési jegyzőkönyvet, használatbavételi engedélyt és a 217/1998 (XII.30.) Korm.rendelete 91§ (5) d) pontja szerint elkészített a projekt megvalósításának előrehaladásáról szóló zárójelentést ,

Az elszámolás feldolgozása, a hiánypótlás, és a támogatás folyósítása

9. a kifizetés a támogatásigénylési csomag befogadása után 60 napon belül történik,
10. a támogatásigénylési csomag befogadása minden mérföldkőnél a számlák és egyéb dokumentumok ellenőrzése után történik, és a számlák és egyéb dokumentumok valóságtartalmát, a megvalósítás folyamatát, valamint a tervvel való egyezőséget helyszíni ellenőrzés során is vizsgálhatják,
11. a pályázat benyújtása előtt felmerült, a pályázattal összefüggő, egyéb költségeket, ráfordításokat (az egyéb költségeket, ráfordításokat lásd a pályázati felhívás X. fejezetében részletezve) az első mérföldkőnél kell elszámolni. A 2004. január 1. után, de a pályázat benyújtása előtt maximum 180 nappal keletkezett számla számolható el

- a felmerült egyéb költségekről, ráfordításokról,
12. a támogatásigénylési csomag egy eredeti és egy, az eredetivel mindenben megegyező másolati példányban, személyesen vagy meghatalmazott útján adható be a Kirendeltségre,
  13. a támogatásigénylési csomag hiánypótlása személyesen, meghatalmazott útján, vagy tértivevényes küldeményként postai úton adható be,
  14. a postai úton megküldött hiánypótlás benyújtásának időpontja az igazolt postára adás dátuma. A számlakezelés időtartamát az MVH a támogatásigénylési csomag tértivevényen igazolt beérkezésének dátumától számítja,
  15. a postai úton megküldött hiánypótlás esetén a kedvezményezett elfogadja a hiánypótlás MVH által érkeztetett tartalmát,
  16. a támogatásigénylési csomag a biztosítékok és a vagyonszavatosság – a projekt mérőföldkövek szerinti tartalmának megfelelő – rendelkezésre állása és a kedvezményezett valamennyi bankszámlájára szóló azonnali beszedési megbízásra való felhatalmazás rendelkezésre állása esetén fogadható be,
  17. kompenzációval kiegyenlített számlák alapján támogatás nem folyósítható.
- 5) Az építési beruházások ÉN-ÉNK alapján elkészített részletes, tételes költségvetések árajánlatai, illetve a részletes, tételes költségvetés a pályázat benyújtásakor érvényes építési normagyűjtemény (ÉN-ÉNK) figyelembevételével kerül elbírálásra. Ez vonatkozik a benyújtandó számla mellékletét képező számlarészletezőre is. A támogatási szerződés mellékletét képezi a „műszaki tartalom” (részletes géplista, létesítményjegyzék).
  - 6) A kedvezményezett kivitelezője az építőipari kivitelezési, valamint a felelős műszaki és vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól, az építési naplóról szóló 51/2000. (VIII. 9.) FVM – GM – KöViM együttes rendelete szerint köteles eljárni. Az építési műszaki ellenőri tevékenységről szóló 158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet értelmében csak a szakvizsgát tett, bejegyzett műszaki ellenőr alkalmazható. Az előírt dokumentációt a helyszíni ellenőrzés alkalmával be kell mutatni.
  - 7) Az MVH minden mérőföldkőnél helyszíni ellenőrzést tarthat, az utolsó mérőföldkőnél azonban kötelezően helyszíni ellenőrzést tart, mely során vizsgálja a projekt terv szerinti megvalósítását és a számlák és egyéb költségigazoló bizonylatok meglétét és valóságtartalmát.
  - 8) Csak az eredeti, igazoltan kiegyenlített (pl. banki igazolás, pénztárbizonylat, a kifizetést hitelesen igazoló egyéb bizonylatok), támogatásigénylési csomagban benyújtott és az MVH munkatársai által ellenőrzött, kifogástalannak minősített számlákkal, saját kivitelezés esetén analitikus nyilvántartásokkal, számviteli bizonylatokkal alátámasztott költségek támogatási hányada kerül kifizetésre.
  - 9) Az eredeti számlákhoz, egyéb számviteli bizonylatokhoz csatolni kell a teljesítés igazolásokat, és a kifizetést igazoló dokumentumokat. A forinttól eltérő pénznemben kiállított számla vagy egyéb gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylaton szereplő költségek összegét a gazdasági teljesítés időpontjában érvényes hivatalos Magyar Nemzeti Bank által közzétett középárfolyamon kell forintra átszámítani. (360/2004 (XII.26) Kormány rendelet alapján)
  - 10) A kifizetés engedélyezése során az MVH a támogatási szerződésben szereplő éves keretet és költségkategóriákat figyeli. Az éves keret és költségkategóriák változtatása – a teljes

támogatás értékének 10%-át meghaladó mértékben – kizárólag szerződésmódosítás keretén belül történhet. Ezen változtatások azonban a támogatási szerződésben szereplő teljes támogatási összeget nem növelhetik.

- 11) A kedvezményezett számára történő kifizetéseket a Magyar Államkincstár forintban, a Kedvezményezett bankszámlájára teljesíti.
- 12) Az 1.000.000 forint támogatási értékhatárt meg nem haladó fejlesztés esetén egy alkalommal van lehetőség elszámolásra.
- 13) Az 1.000.000 forint támogatási értékhatárt meghaladó fejlesztés esetén – a záró elszámolás kivételével – minimum 1.000.000 forintként van lehetőség elszámolásra mérföldkövenként.

X. Elszámolható költségek

1) Az „Agrártevékenységek diverzifikációja” alintézkedés esetén:

Az *a-c) pontokban* foglalt tevékenységek esetén:

- Ingatlan vásárlása a fejlesztés elismerhető összköltségének 10%-áig.
- Épületek, építmények felújításának, átalakításának és újak építésének építési költségei és egyéb építési költségek.
- Technológiai gépek, berendezések, eszközök beszerzésének, üzembehelyezésének (személygépkocsi kivételével) költségei.
- Ültetvénytelepítések esetében: terület-előkészítés, tápanyagfeltöltés, szaporítóanyag-beszerzés, telepítés, termőre fordulásig az éves ápolás, táंबरendezés létesítése, kerítés, térburkolat kialakítása.
- Első beszerzésű készletek költségének összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 20%-a.
- A projekthez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségek, ráfordítások: az építészek, mérnökök, tanácsadók (sikerdíj nem elszámolható), Megyei Közigazgatási Hivatalokban és a Vízügyi Felügyeletknél regisztrált műszaki ellenőrök díjai, közjegyzői, közbeszerzési eljárás díja, illetékek, megvalósíthatósági tanulmányok, szabadalmak és licencek vásárlása költségeinek összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen egyéb költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 12%-a (lásd: IX./4) 11. pontját.).
- A termék(ek) értékesítéséhez, piacra jutásához kötődő (marketing) költségek (termék megjelenés, reklám, egyéb marketingtevékenységek, címkék, polcpénz stb.) a fejlesztés elszámolható összköltségek maximum 15%-ig.

A *d) pontban* megjelölt tevékenység esetén:

- Az Európai Unió 510/2006/EK, 509/2006/EK és 2092/91/EGK rendeleteiben foglaltaknak megfelelő közösségi vagy hazai **minősítések, oltalmak kezdeményezése illetve megszerzése**, az ezeknek megfelelő termék előállítási követelményrendszerének kialakításához közvetlenül kapcsolódó költségek.
- a minősítések Európai Uniói vagy hazai megszerzéséhez közvetlenül kapcsolódó költségek.

2) **A „Minőségi mezőgazdasági termékek marketingje” alintézkedés esetén:**

Beruházásnak minősülő fejlesztés esetében:

- Közvetlenül a minőségi termék értékesítéséhez szükséges épületek, építmények felújításának, átalakításának és újak létesítésének építési költségei.
- Technológiai berendezések, eszközök beszerzésének, üzembe helyezésének (személygépkocsi kivételével) költségei.
- A projekthez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségek, ráfordítások az építészek, mérnökök, tanácsadók (sikerdíj nem elszámolható), Megyei Közigazgatási Hivatalokban regisztrált műszaki ellenőrök díjai, közjegyzői, közbeszerzési eljárás díja, illetékek, megvalósíthatósági tanulmányok, szabadalmak és licencek vásárlása költségeinek összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen egyéb költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 12%-a. (lásd: IX./4) 11.pontját.).
- Első beszerzésű készletek költségének összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 20%-a.
- A termék(ek) értékesítéséhez, piacra jutásához szükséges (marketing) költségek (termék megjelenés, reklám, egyéb marketingtevékenységek, címkék, polcpénz stb.), amelyek nem minősülnek folyó dologi kiadásnak az elszámolható összköltség maximum 15%-ig.

Nem beruházásnak minősülő fejlesztés esetében:

Minőségtanúsítási rendszerek által minősített termékek piaci értékesíthetőségét elősegítő – folyó dologi kiadásnak nem minősülő – eszköz és/vagy szolgáltatás beszerzésének támogatása, kiállítások, bemutatók, vásárok szervezése, az egységes részvételhez szükséges kiállítási anyagok létrehozása, részvétel esetén:

- Kiállítások, vásárok, bemutatók rendezéséhez szükséges berendezések, eszközök beszerzésének költségei,
- A termék népszerűsítését, piacra jutását szolgáló kiadványok, kiállítási installációk előállításának költségei,
- A termék népszerűsítését célzó vásárokon, kiállításokon való részvétel számlával igazolt költségei,
- Kiállítások, vásárok, bemutatók rendezéséhez szükséges szolgáltatások számlával igazolt költségei.

3) **Az „Idegenforgalmi tevékenység fejlesztése” esetén:**

- Épületek, építmények felújításának (beleértve az 1994. előtt épült épületek utólagos hőszigetelési és/vagy nyílászáró cseréinek; valamint a megújuló energiaforrások alkalmazásának - pl. napkollektor, biomassza kazán, hőszivattyú, puffer tartály, stb - költségei), átalakításának és újak létesítésének építési költségei,
- Kapun belüli tereprendezés, parkosítás költségei (parkoló, fedett parkoló, játszóhely, grillsarok, sportpálya stb.),
- Technológiai berendezések, eszközök beszerzésének, üzembe helyezésének (személygépkocsi kivételével) költségei.
- A projekthez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségek, ráfordítások az építészek, mérnökök, tanácsadók (sikerdíj nem elszámolható), Megyei Közigazgatási Hivatalokban regisztrált műszaki ellenőrök díjai, közjegyzői, közbeszerzési eljárás díja, illetékek, megvalósíthatósági tanulmányok, szabadalmak és licencek vásárlása költségeinek összege, amely nem lehet több mint a projekt – ezen egyéb költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 12%-a. (lásd a IX./4) 11. pontját.),
- Első beszerzésű készletek költségének összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 20%-a.

- A szolgáltatás értékesítéséhez, piacra jutásához kötődő költségek (reklám, egyéb marketing tevékenységek) a fejlesztés elszámolható költségének maximum 15%-ig.

4) **A „Kézműipari tevékenység fejlesztése” esetén:**

- Épületek, építmények felújításának, átalakításának és újak létesítésének építési költségei.
- Kapun belüli tereprendezés, parkosítás költségei a fejlesztés elismerhető összköltségének maximum 20%-áig.
- Technológiai berendezések, eszközök beszerzésének, üzembe helyezésének (személygépkocsi kivételével) költségei.
- A projekthez közvetlenül kapcsolódó egyéb költségek, ráfordítások az építészek, mérnökök, tanácsadók (sikerdíj nem elszámolható), Megyei Közigazgatási Hivatalokban regisztrált műszaki ellenőrök díjai, közjegyzői, közbeszerzési eljárás díja, illetékek, megvalósíthatósági tanulmányok, szabadalmak és licencek vásárlása költségeinek összege, amely nem lehet több mint a projekt – ezen egyéb költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 12%-a. (lásd: IX./4) 11. pontját.).
- Első beszerzésű készletek költségének összege, amely nem lehet több, mint a projekt – ezen költségekkel csökkentett – összes elszámolható költségének 20%-a.
- A termék értékesítéséhez, piacra jutásához kötődő költségek (termékmegjelenés, reklám, egyéb marketing tevékenységek) a fejlesztés elszámolható költségének maximum 15%-ig.

XI. Beszámolási kötelezettség

- 1) Az MVH ellenőrzi a támogatott projektek előrehaladását, illetve eredményességét.
- 2) A kedvezményezettnek projekt előrehaladási jelentést kell készíteniük a projekt megvalósításáról a kifizetésekre vonatkozó igénylések alátámasztására. Adatszolgáltatási kötelezettségének az „előrehaladási jelentés” formanyomtatvány postai úton történő benyújtásával tesz eleget.
- 3) A projekt előrehaladási jelentésnek tartalmaznia kell:
  - a pályázati adatlapban feltüntetett mutatók alakulását
  - főbb eredményeket, beleértve az időbeli ütemezést
  - a céloktól való mindennemű eltérést, megfelelő indoklással együtt
  - a projekt végrehajtása során felmerült problémákat és a megoldásuk érdekében tett lépéseket.
- 4) A projekt előrehaladási jelentéseket negyedévente kell benyújtani. Minden projekt előrehaladási jelentésnek három hónapos időszakra kell vonatkoznia. Az első jelentést a támogatási szerződés aláírásától számított harmadik hónap végén kell benyújtani. Az 5 millió Ft-ot nem meghaladó mértékben támogatott, és a 6 hónapot nem meghaladó időtartamú beruházások esetében csak egy előrehaladási jelentést kell benyújtani a beruházás befejezését követő 15 napon belül.
- 5) A projekt előrehaladási jelentést akkor is negyedévente kell benyújtani, ha az adott negyedévben nem kérelmezi támogatás kifizetését. A projekt előrehaladási jelentés jóváhagyása a további kifizetések előfeltétele.

- 6) A kedvezményezettnek a végső kifizetés teljesítését követően az üzemeltetési/üzemben tartási kötelezettség ideje alatt minden évben éves fenntartási jelentést kell benyújtania (a formanyomtatvány szerződéskötéskor kerül átadásra). Az első fenntartási jelentést a végső kifizetéstől számított első év végén kell benyújtani.
- 7) Az adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása a támogatási szerződésben foglalt kötelezettség megszegésének minősül.

XII. Ellenőrzés, és a támogatás rendeltetésétől eltérő felhasználásának következményei

- 1) A kedvezményezettnek a támogatási szerződésben a fejlesztési cél megvalósításával, hasznosításával, illetve a támogatás jogtalan igénybevételével kapcsolatban a támogatás visszafizetésére is kötelezettséget kell vállalnia.
- 2) Helyszíni ellenőrzést csak megbízólevéllel rendelkező ellenőrök végezhetnek.
- 3) A helyszíni ellenőrzés lehet:
  - előzetes helyszíni szemle (pályázatkezelés során, indokolt esetben),
  - a megvalósítás időszakában (mérőidőként),
  - a működtetés ideje alatt.
- 4) A helyszíni ellenőrzésekről minden esetben jegyzőkönyv készül, amelynek tudomásul vételét és átvételét a pályázó/kedvezményezett aláírásával igazolja, s egyben a jegyzőkönyvre rávezetve jelezheti az ellenőrzéssel kapcsolatos észrevételeit.
- 5) Az ellenőrzések zavartalan lebonyolítása érdekében a projekt végrehajtása során keletkező dokumentumokat a támogatott köteles olyan módon tárolni és nyilvántartani, hogy hozzáférhetőek és teljes körűen ellenőrizhetőek legyenek.
- 6) A 1260/1999/EK rendelet 38. cikkének 6. bekezdése értelmében a projekt megvalósítására, ellenőrzésére és finanszírozására vonatkozó dokumentumokat a pályázó legalább 2013. december 31-ig köteles megőrizni.
- 7) Támogatások ellenőrzése esetén az államháztartásról szóló, többször módosított 1992. évi XXXVIII. törvény 122. §-a alapján az arra feljogosított szervezetek a folyamat bármely szakaszában ellenőrzést végezhetnek, az ellenőrzési programjukban foglaltak szerint. A pályázattal és a támogatással összefüggő dokumentumot, objektumot vizsgálhatnak, információt kérhetnek.
- 8) A költségvetési és európai uniós forrásokból származó támogatások kedvezményezettje köteles az ellenőrzés érdekében a(z):
  - Európai Számvevőszék,
  - Európai Bizottság illetékes szervei,
  - Állami Számvevőszék,
  - Kormányzati Ellenőrzési Hivatal,
  - Magyar Államkincstár,

- Kifizető Hatóság (PM),
- Irányító Hatóság (FVM),
- Közreműködő Szervezet (MVH),

képviselőivel együttműködni ellenőrzési munkájukban, az ellenőrzés feltételeit a helyszíni ellenőrzés alkalmával biztosítani, a megfelelő dokumentumok (számlák, engedélyek, tanúsítványok, építési naplók, szerződések, kiviteli tervek, géplistánok, stb.), a projekt megvalósítását igazoló okmányok (tulajdoni lap, bérleti szerződés, stb.), bizonylatok (pénzügyi, minőségi, szállítási, stb.) rendelkezésre bocsátásával.

9) Jogosulatlanul igénybevett támogatásnak minősül:

- a támogatás rendeltetésétől, valamint a támogatási szerződésben meghatározottaktól eltérő felhasználása,
- valótlan adatszolgáltatás és adatok eltitkolása,
- együttműködési kötelezettség megszegése,
- ha a beruházás a pályázatban elfogadott céltól eltérő rendeltetéssel valósul meg,
- ha a beruházás megvalósulását követően a létesítményt nem a szerződésben vállalt ideig és módon üzemeltetik,
- ültetvénytelepítés esetén, ha a támogatott az évenként szükséges ápolási munkákat nem végzi el,
- ha a támogatással létrehozott vagy felújított, korszerűsített létesítményt, tárgyi eszközt a támogatási jogviszonyból származó kötelezettség fennállásának ideje alatt engedély nélkül elidegeníti, gazdasági társaságba nem pénzbeli hozzájárulásként beviszi (apportálja), vagy nem eredeti funkciója szerint működteti.

Az MVH elnökének a visszafizetésről szóló döntése alapján, a támogatást a mindenkori jegybanki alapkamat kétszeres mértékének megfelelő kamattal növelten kell az MVH Magyar Államkincstárnál vezetett, erre a célra elkülönített számlájára visszafizetni. A jogosulatlanul felhasznált támogatás adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül.

10) Amennyiben a támogatási szerződés megkötése után, a megvalósítás és a működtetés során pénzügyi, vagy egyéb rendellenesség fedezhető fel, a támogatási szerződésben meghatározott jogkövetkezmények alkalmazására kerül sor az MVH részéről. Ez lehet a kedvezményezettnek már kifizetett támogatás visszafizetésére kötelezés, valamint a további támogatástól való eltiltás, illetve egyéb polgári- és büntetőjogi eljárások kezdeményezése.

Amennyiben a Kedvezményezett neki fel nem róható okból a támogatási szerződésben vállalt kötelezettségeinek nem tud maradéktalanul eleget tenni, azonban a számszerűen megállapított kötelezettségek esetén legalább 75%-ot meghaladó arányban teljesíti azokat, a már kifizetett támogatási összeget nem kell visszafizetni, azonban a támogatott további támogatásra nem jogosult.

XIII. Közbeszerzés

1) Figyelembe véve, hogy az elnyert támogatás folyósításakor költségvetési források kerülnek felhasználásra, a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény és a kapcsolódó jogszabályok rendelkezései szerint kell eljárni (ld. a pályázati csomag közbeszerzési tájékoztatóját).

- 2) A közbeszerzési eljárás a törvényben meghatározott esetben a támogatási döntés előtt megkezdhető, erről a pályázó köteles nyilatkozni a pályázat benyújtásakor az MVH-nak.
- 3) Amennyiben a támogatási mértéke az 50%-ot meghaladja, és az egyéb (12%-os) költségek vonatkozásában a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvényben meghatározott értékhatárokat eléri a pályázó köteles ezen költségek vonatkozásában is közbeszerzési eljárást lefolytatni, ennek a dokumentumait az MVH területileg illetékes irodájába eljuttatni. Amennyiben a pályázó ezen kötelezettségének nem tesz eleget, az egyéb (12%-os) költségek vonatkozásában támogatásra nem jogosult.

XIV. Jogorvoslat

- 1) Az MVH elutasító döntésével szemben a pályázó írásban az MVH elnökéhez címzett, de a Kirendeltséghez benyújtott kifogást terjeszthet elő a döntés kézhezvételétől számított 15 napon belül. Az MVH elnöke a kifogást a benyújtástól számított 30 napon belül bírálja el. A döntés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.
- 2) Az Irányító Hatóság vezetőjének döntésével szemben jogorvoslatnak helye nincs.

XV. Egyéb rendelkezések

- 1) A pályázatok benyújtásának határideje: 2006. december 31.
- 2) Tekintettel arra, hogy ezen felhívás a Program-kiegészítő Dokumentum jelenlegi változata alapján lett kiírva, a pályázati felhívás egyes feltételei a kapcsolódó Program-kiegészítő Dokumentum hivatalos elfogadását követően, annak végleges szövege értelmében módosulhatnak.
- 3) Jelen pályázati felhívás 2006. május 15-én lép hatályba.

XVI. A pályázatnál alkalmazandó és az intézkedésre vonatkozó jogszabályok

2092/91/EGK rendelet a mezőgazdasági termékek ökológiai termeléséről, valamint a mezőgazdasági termékeken és élelmiszereken erre utaló jelölésekről

1257/1999/EK rendelet az EMOGA-ból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és bizonyos rendeletek módosításairól és hatálytalanításáról

1260/1999/EK rendelet a Strukturális Alapokra vonatkozó általános rendelkezések megállapításairól

1685/2000/EK rendelet a strukturális alapok által társfinanszírozott tevékenységek kiadásainak támogathatósága tekintetében az 1260/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazása részletes szabályainak megállapításáról

69/2001/EK bizottsági rendelet az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. és 88. cikkének a csekély összegű támogatásokra való alkalmazásáról

70/2001/EK bizottsági rendelet az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 87. és 88. cikkének a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatásokra történő alkalmazásáról

438/2002/EK rendelet a strukturális alapok keretében nyújtott támogatások kezelési és ellenőrzési rendszerei tekintetében az 1260/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásának részletes szabályairól

445/2002/EK rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1257/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról

448/2004/EK rendelet a strukturális alapok által társfinanszírozott tevékenységek kiadásainak támogathatósága tekintetében az 1260/1999/EK tanácsi rendelet alkalmazása részletes szabályainak megállapításáról szóló 1685/2000/EK rendelet módosításáról és az 1145/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

1783/2003/EK rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalapból (EMOGA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló 1257/1999/EK rendelet módosításáról

852/2004/EK rendelete az élelmiszer-higiéniáról

HL 2000/C/28/02. Iránymutatás a mezőgazdasági szektor állami támogatásáról

510/2006/EK rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek földrajzi jelzéseinek és eredetmegjelöléseinek oltalmáról

509/2006/EK rendelet a hagyományos különleges terméknek minősülő mezőgazdasági termékekről és élelmiszerekről

1991. évi II. törvény a csődeljárásról, felszámolási eljárásról és a végelszámolásról

1992. évi XXXVIII. törvény az államháztartásról

1992. évi LXXIV. törvény 38. § az általános forgalmi adóról, amelyet az ÁFA-törvényt módosító 2003. évi XCL. törvény 86. §-a tartalmaz

1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

1994. évi LV. törvény a termőföldről

1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

1997. évi IX. törvény a védjegyek és földrajzi árujelzők oltalmáról

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

1997. évi CXIV. törvény az agrárgazdaság fejlesztéséről

1998. évi XXVIII. törvény az állatok védelméről és kíméletéről

2000. évi C. törvény a számvitelről

2000. évi CXLI. törvény az új szövetkezetekről

2003. évi LXXIII. törvény a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításról

2003. évi LXXXII. törvény az élelmiszerekről

2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről

2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről

2004. évi XXXIV. törvény a kis és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról

2004. évi LXVII. törvény a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekűségéről és megvalósításáról

2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól

2005. évi CXIX. törvény az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról

110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet a magánszálláshelyek idegenforgalmi hasznosításáról (jelen pályázati felhívás szempontjából fontos módosítása: 305/2005(XII.25) Kormányrendelet)

45/1998. (VI. 24.) IKIM rendelet a kereskedelmi és a fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről

158/1997. (IX. 26.) Korm. rendelet az építési, műszaki ellenőri tevékenységről

78/2004. (IV. 19.) Korm. rendelet a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek földrajzi árujelzőinek oltalmára vonatkozó részletes szabályokról;

217/1998. (XII. 30.) többször módosított Korm. rendelet az államháztartás működési rendjéről(jelen pályázati felhívás szempontjából fontos módosítása: **52/2005. (III. 26.) Korm. rendelet** az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII.30.) Korm. rendelet módosításáról)

140/1999 (IX. 3.) Korm. rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek ökológiai követelmények szerinti előállításáról, forgalmazásáról és jelöléséről

49/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről

27/2006. (II.7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről

227/2002. (XI.7.) Korm. rendelet a 2003. évre szóló Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról és a 154/1999. (X. 22.) Kormányrendelet módosításáról

81/2003. (VI. 7.) Korm. rendelet a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról

141/2003. (IX.9.) Korm. rendelet Az Európai Unió Közös Agrárpolitikája magyarországi végrehajtásában, illetve a nemzeti agrártámogatási rendszerben érintett ügyfelekkel összefüggő ügyfélregiszter létrehozásáról és az ezzel kapcsolatos nyilvántartásba vételről szóló módosított a mezőgazdasági termelők agrártámogatás igénybevételével összefüggő adatszolgáltatásáról és nyilvántartásba vételéről

193/2003 (XI. 26.) Korm. rendelet a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről

130/2003. (XII. 31.) FVM rendelet az eгри borvidék védett eredetű borairól

220/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól

303/2004. (XI.2.) Korm. rendelet a 2005. évre szóló Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról

360/2004.(XII.26.) Korm.rendelet a Nemzeti fejlesztési Terv operatív programjai, az EQUAL Közösségi Kezdeményezés program és a Kohéziós Alap projektek támogatásainak fogadásához kapcsolódó pénzügyi lebonyolítási , számviteli és ellenőrzési rendszerek kialakításáról

150/2003 (IX. 22.) Korm. rendelet a magán szálláshelyek idegenforgalmi célú hasznosításáról szóló 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet módosításáról

1/2004. (I. 5.) Korm. rendelet az Európai Unió Strukturális Alapjaiból és a Kohéziós Alapjaiból származó támogatások hazai felhasználásáért felelős intézményekről (jelen pályázati felhívás szempontjából fontos módosítása: **53/2005. (III. 26.) Korm. rendelet az Európai Unió strukturális alapjaiból és a Kohéziós Alapjából támogatások hazai felhasználásáért felelős intézményekről szóló 1/2004. (I.5.) Korm. rendelet módosításáról**)

6/2004. (I. 22.) Korm. rendelet az Európai Unió közös forrásaiból származó támogatások, az azokhoz kapcsolódó, nemzeti költségvetésből nyújtott kiegészítő támogatások, valamint a nemzeti hatáskörben nyújtott agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről

114/2004 (IV. 28.) Korm. rendelet a népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatokról

83/1997. (IX. 26.) OGY határozat a Nemzeti Környezetvédelmi Programról

32/1999. (III. 31.) FVM rendelet a mezőgazdasági haszonállatok tartásának állatvédelmi szabályairól

60/2005. (VII.1.) FVM rendelet a zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek nemzeti szabályozásáról

81/2004. (V.4.) FVM rendelet a termelői csoportokról

2253/1999. (X. 7.) Kormányhatározat a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programról és a bevezetéséhez szükséges intézkedésekről

51/2000. (VIII. 9.) FVM–GM–KÖVIM-együttes rendelete az építőipari kivitelezési, valamint a felelős műszaki vezetői tevékenység gyakorlásának részletes szakmai szabályairól és az építési naplóról

58/2004. (IV. 12.) FVM rendelet a mezőgazdasági termékek és élelmiszerek hagyományos, különleges tulajdonsága tanúsítási rendszerének működésére vonatkozó részletes szabályokról

12/2004. (V. 21.) NKÖM rendelet a népi iparművészettel kapcsolatos állami feladatokról szóló Kormányrendelet végrehajtásáról

37/2003. (XII.27.) OM rendelet az Országos Képzési Jegyzékről

124/2003. (VIII.15.) Korm. Rendelet az Európai Unió által nyújtott egyes pénzügyi támogatások felhasználásával megvalósuló programok monitoring rendszerének kialakításáról

14/2004. (VIII.13.) TNM-GKM-FMM-FVM-PM együttes rendelet a strukturális alapok és a Kohéziós Alap felhasználásának általános eljárási szabályairól

54/2005. (III. 26.) Korm. rendelet a Nemzeti Fejlesztési Terv operatív programjai és az EQUAL Közösségi Kezdeményezés Program esetében alkalmazandó biztosítékokkal kapcsolatos szabályokról

55/2005. (III. 26.) Korm. rendelet a jogszabálysértő, nem rendeltetésszerű vagy szerződésellenes módon felhasznált európai uniós forrásokból származó és a kapcsolódó állami támogatások behajtásának eljárási rendjéről

172/2004. (XII. 23.) FVM rendelet az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program kihirdetéséről

1/2006. (II.2.) FMM rendelet a rendezett munkaügyi kapcsolatok feltételeinek igazolására alkalmas iratokról

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal illetékes regionális hatáskörrel rendelkező megyei kirendeltségeinek címei és illetékességi területei

Csongrád megyei Regionális Kirendeltség, Szeged székhellyel, Csongrád, Békés és Bács-Kiskun megyei illetékességgel:

- 6720 **Szeged**, Tisza Lajos krt. 2–4.
  - 6701 **Szeged**, Pf. 504.
- Tel.: (62) 814 - 900 Fax: (62) 814 - 901

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Regionális Kirendeltség, Miskolc székhellyel, Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád és Heves megyei illetékességgel:

- 3530 **Miskolc**, Mindszent tér 1.
  - 3501 **Miskolc**, Pf. 646.
- Tel.: (46) 814 - 902 Fax: (46) 814 - 901

Somogy megyei Regionális Kirendeltség, Kaposvár székhellyel, Somogy, Tolna és Baranya megyei illetékességgel:

- 7400 **Kaposvár**, Berzsenyi u. 9.
- Tel.: (82) 814 - 900 Fax: (82) 814 - 901

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Regionális Kirendeltség, Nyíregyháza székhellyel, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyei illetékességgel:

- 4400 **Nyíregyháza**, Hősök tere 9.
  - 4401 **Nyíregyháza**, Pf. 44., illetve 422.
- Tel.: (42) 814 - 900 Fax: (42) 914 - 901

Veszprém megyei Regionális Kirendeltség, Veszprém székhellyel, Veszprém, Komárom-Esztergom és Fejér megyei illetékességgel:

- 8200 **Veszprém**, Levendula u. 1.
  - 8202 **Veszprém**, Pf. 791.
- Tel.: (88) 814 - 900 Fax: (88) 814 - 901

Zala megyei Regionális Kirendeltség, Zalaegerszeg székhellyel, Zala, Vas és Győr-Moson-Sopron megyei illetékességgel:

- 8900 **Zalaegerszeg**, Kis u. 1..
  - 8900 **Zalaegerszeg**, Pf. 142.
- Tel.: (92) 814 - 900 Fax: (92) 814 - 901

Fővárosi és Pest megyei Regionális Kirendeltség, Budapest székhellyel, Budapesti és Pest megyei illetékességgel:

- **1093. Budapest, Lónyay u. 38.**
  - **1391. Budapest Pf. 248.**
- Tel.: (1) 814 - 8900 Fax: (1) 814 - 8901

Központi Ügyfélszolgálat:

Tel.: (1) 374-3603, (1) 374-3604
e-mail: ugyfelszolgalat@mvh.gov.hu

1. SZÁMÚ MELLÉKLET: TÁMOGATHATÓ (KEDVEZMÉNYEZETT) TELEPÜLÉSEK LISTÁJA

Aba	Alsópáhok	Babót	Balatonendréd
Abádszalók	Alsópetény	Bácsalmás	Balatonfenyves
Abaliget	Alsórajk	Bácsbokod	Balatonfőkajár
Abasár	Alsóregmec	Bácsborsód	Balatonföldvár
Abaujalpár	Alsószenterzsébet	Bácsszentgyörgy	Balatonfüzfő
Abaujkér	Alsószentiván	Bácsszőlős	Balatonyörök
Abaujlak	Alsószentmárton	Badacsonytomaj	Balatonhenye
Abaujszántó	Alsószőlnök	Badacsonytördemic	Balatonkenese
Abaujszolnok	Alsószuha	Bag	Balatonkeresztúr
Abaujvár	Alsótelekes	Bagamér	Balatonlelle
Abda	Alsótold	Baglad	Balatonmagyaród
Abod	Alsóújlak	Bagod	Balatonmáriafürdő
Ábrahámhegy	Alsóvadász	Bágyogszovát	Balatonmészfő
Ács	Alsózsolca	Baj	Balatonrendes
Acsa	Ambrózfalva	Bajánsenye	Balatonszabadi
Acsád	Anarcs	Bajna	Balatonszárszó
Acsalag	Andocs	Bajót	Balatonszemes
Ácstesztér	Andornaktálya	Bak	Balatonszentgyörgy
Adács	Andrásfa	Bakháza	Balatonszepezd
Ádánd	Annavölgy	Bakóca	Balatonszőlős
Adásztevel	Apácatorna	Bakonszeg	Balatonudvari
Adony	Apagy	Bakonya	Balatonújlak
Adorjánháza	Apaj	Bakonybánk	Balatonvilágos
Adorjás	Aparhant	Bakonybél	Balinka
Ág	Apátfalva	Bakonycsernye	Balkány
Ágasegyháza	Apátistvánfalva	Bakonygyirót	Ballószög
Ágfalva	Apátvarasd	Bakonyjákó	Balmazújváros
Aggtelek	Apc	Bakonykoppány	Balogunyom
Agyagosszergény	Áporka	Bakonykúti	Balotaszállás
Ajak	Apostag	Bakonynána	Balsa
Aka	Aranyosapáti	Bakonyoszlop	Bálványos
Akaszto	Aranyosgadány	Bakonypéterd	Bana
Alacska	Arka	Bakonypölöske	Bánd
Alap	Arló	Bakonyság	Bánfa
Alattyán	Arnót	Bakonysárkány	Bánhorváti
Alcsútdoboz	Ároktő	Bakonyszentiván	Bánk
Aldebrő	Árpádhalom	Bakonyszentkirály	Bánokszentgyörgy
Algyő	Árpás	Bakonyszentlászló	Bánréve
Alibánfa	Ártánd	Bakonyszombathely	Bár
Almamellék	Ásotthalom	Bakonyszücs	Barabás
Almásfüzitő	Ásványráró	Bakonytamási	Baracs
Almásháza	Aszaló	Baks	Baracska
Almáskamarás	Ászár	Baksa	Báránd
Almáskeresztúr	Aszód	Baktakék	Baranyahídvég
Álmosd	Aszófő	Baktalórántháza	Baranyajenő
Alsóberecki	Áta	Baktüttös	Baranyaszentgyörgy
Alsóbogát	Átány	Balajt	Barbacs
Alsódobsza	Atkár	Balástya	Barcs
Alsógagy	Attala	Balaton	Bárdudvarnok
Alsómocsolád	Babarc	Balatonakali	Barlahida
Alsónána	Babarcszőlős	Balatonalmádi	Bárna
Alsónémedi	Babócsa	Balatonberény	Barnag
Alsónemesapáti	Bábolna	Balatonboglár	Bársonyos
Alsónyék	Bábonymegyer	Balatoncsicsó	Basal
Alsóörs	Babosdöbréte	Balatonederics	Baskó

Báta	Beszterec	Borgáta	Cece
Bátaapáti	Bezedek	Borjád	Cégénydányád
Bátaszék	Bezenye	Borota	Ceglédbercel
Baté	Bezeréd	Borsfa	Cered
Bátmonostor	Bezi	Borsodbóta	Chernelházadamonya
Bátor	Biatorbágy	Borsodgeszt	Cibakháza
Bátorliget	Bicsérd	Borsodivánka	Cigánd
Battonya	Bihardancsháza	Borsodnadasd	Cikó
Bátya	Biharkeresztes	Borsodszentgyörgy	Cirák
Batyk	Biharnagybajom	Borsodszirák	Cún
Bázakerettye	Bihartorda	Borsosberény	Csabacsúd
Bazsi	Biharugra	Borszörcsök	Csabaszabadi
Béb	Bikács	Borzavár	Csabdi
Becsehely	Bikal	Bosta	Csabrendek
Becske	Biri	Botpalád	Csáfordjánosfa
Becskeháza	Birján	Botykapeterd	Csaholc
Becsvölgye	Bisse	Bozsok	Csajág
Bedegkér	Boba	Bozzai	Csákány
Bedő	Bocfölde	Bózsva	Csákánydoroszló
Bejcggyertyános	Boconád	Bő	Csákberény
Békás	Bócsa	Bőcs	Csákvár
Bekecs	Bocska	Böde	Csanádalberti
Békéssámson	Bocskaikert	Bödeháza	Csanádapáca
Békésszentandrás	Boda	Bögöt	Csanádpalota
Bekölce	Bodajk	Bögöte	Csánig
Bélapátfalva	Bodmér	Böhönye	Csány
Bélavár	Bodolyabér	Bököny	Csányoszró
Belecska	Bodonhely	Bölcske	Csanytelek
Beled	Bodony	Bőny	Csapi
Beleg	Bodorfa	Börcs	Csapod
Belezná	Bodrog	Börzönce	Csárdaszállás
Bélmegyer	Bodroghalom	Bősárkány	Csarnóta
Beloianisz	Bodrogkeresztúr	Bőszénfa	Csaroda
Belsőárd	Bodrogkisfalud	Bucsa	Császár
Belvárdgyula	Bodrogolaszi	Bucusu	Császártöltés
Benk	Bódvalenke	Búcsúszentlászló	Császló
Bénye	Bódvarákó	Bucsuta	Csátalja
Bér	Bódvaszilás	Budajenő	Csatár
Bérbaltavár	Bogács	Budakalász	Csataszög
Bercel	Bogád	Bugac	Csatka
Beregdaróc	Bogádmindszent	Bugacpusztaháza	Csávoly
Beregsurány	Bogdása	Bugyi	Csebény
Berekbőszörmény	Bogyiszló	Buj	Csécse
Berekfürdő	Bogyoszló	Buják	Csegöld
Beremend	Bojt	Buzsák	Csehbánya
Berente	Bókaháza	Bük	Csehi
Beret	Bokod	Bükkábrány	Csehimindszent
Berettyóújfalu	Bokor	Bükkaranyos	Csém
Berhida	Boldog	Bükkmogyorósd	Csemő
Berkenye	Boldogasszonyfa	Bükkösd	Csempezskopács
Berkesd	Boldogkőújfalu	Bükkszék	Csengele
Berkesz	Boldogkővára	Bükkszenterzsébet	Csenger
Bernecebaráti	Boldva	Bükkszentkereszt	Csengersima
Berzék	Bolhás	Bükkszentmárton	Csengerújfalu
Berzence	Bolhó	Bükkzsérc	Csengőd
Besence	Bóly	Bürüs	Csénye
Besenyőd	Boncodfölde	Büssü	Csenyéte
Besenyőtelek	Bonnya	Büttös	Csép
Besenyőszög	Bonyhádvarasd	Cák	Csépa
Besnyő	Bordány	Cakóháza	Csepreg

Csér	Dabas	Döbrönte	Egerbocs
Cserdi	Dabronc	Döge	Egercsehi
Cserénfa	Dabrony	Dömös	Egerfarmos
Cserépfalu	Dad	Dömsöd	Egerlövő
Cserépváralja	Dág	Dör	Egerszalók
Cserháthaláp	Dáka	Dörgicse	Egerszólát
Cserhátsurány	Dalmand	Döröske	Égerszög
Cserhátszentiván	Damak	Dötk	Egervár
Cserkeszlő	Dámóc	Dövény	Egervölgy
Cserkút	Dánszentmiklós	Drágszél	Egyed
Csernely	Dány	Drávacsehi	Egyek
Cserszegtomaj	Daraboshegy	Drávacsepely	Egyházasdengeleg
Csertalakos	Darány	Drávafok	Egyházásfalva
Csertó	Darnó	Drávagárdony	Egyházasgerge
Csesznek	Darnózseli	Drávaiványi	Egyházasharaszti
Csesztreg	Daruszentmiklós	Drávakeresztúr	Egyházashetye
Csesztve	Darvas	Dráwapalkonya	Egyházashollós
Csetény	Dávod	Dráwapiski	Egyházaskesző
Csévharaszt	Debercsény	Drávaszabolcs	Egyházaskozár
Csibrák	Debréte	Drávaszerdahely	Egyházasrádóc
Csikéria	Decs	Drávasztára	Elek
Csikóstóttós	Dédestapolcsány	Drávatamási	Ellend
Csikvánd	Dég	Drégelypalánk	Előszállás
Csincse	Dejtár	Dubicsány	Emőd
Csipkerek	Délegyháza	Dudar	Encs
Csitár	Demecser	Duka	Encsencs
Csobád	Demjén	Dunaalmás	Endrefalva
Csobaj	Dencsháza	Dunabogdány	Endrőc
Csobánka	Dénesfa	Dunaegyháza	Enese
Csókakő	Derecske	Dunafalva	Enying
Csokonyavisonta	Derekegyház	Dunaföldvár	Eperjes
Csokvaomány	Deszk	Dunakiliti	Eperjeske
Csolnok	Detek	Dunapataj	Eplény
Csólyospálos	Detk	Dunaremete	Epöl
Csoma	Dévaványa	Dunaszeg	Ercsi
Csomád	Devecser	Dunaszekcső	Erdőbénye
Csombárd	Dinnyeberki	Dunaszentbenedek	Erdőhorváti
Csongrád	Diósberény	Dunaszentgyörgy	Erdőkertes
Csonkahegyhát	Diósd	Dunaszentmiklós	Erdőkövesd
Csonkamindszent	Diósjenő	Dunaszentpál	Erdőkürt
Csopak	Dióskál	Dunasziget	Erdősmárok
Csór	Diósviszló	Dunatétletlen	Erdősmecke
Csorna	Doba	Dunavarsány	Erdőtárcsa
Csorvás	Doboz	Dunavecse	Erdőtelek
Csót	Dobri	Dusnok	Erk
Csőde	Dobronhegy	Dúzs	Érpatak
Csőgle	Dóc	Ebergőc	Érsekcsanád
Csőkmő	Domaháza	Ebes	Érsekhalma
Csőköly	Domaszék	Écs	Érsekvadkert
Csőmend	Dombegyház	Ecséd	Értény
Csőmődér	Dombiratos	Ecseg	Erzsébet
Csőmör	Dombrád	Ecsegfalva	Esztár
Csőnge	Domony	Ecseny	Eszteregnye
Csőnyeföld	Domoszló	Ecser	Esztergályhorváti
Csőrög	Dormánd	Edde	Ete
Csőrotnek	Dorogháza	Edve	Etes
Csősz	Dozmat	Egerág	Etyek
Csővár	Döbörhegy	Egeralja	Fábiánháza
Csurgó	Döbröce	Egeraracsa	Fábiánsebestyén
Csurgónagymarton	Döbrököz	Egerbakta	Fácánkert

Fadd	Fityeház	Géderlak	Gyöngyösoroszi
Fáj	Foktó	Gégény	Gyöngyöspata
Fajsz	Folyás	Gelej	Gyöngyössolymos
Fancsal	Fonó	Gelénes	Gyöngyöstarján
Farád	Fony	Gellénháza	Gyönk
Farkasgyepű	Fonyód	Gelse	Győrasszonyfa
Farkaslyuk	Forráskút	Gelsesziget	Györe
Farmos	Forró	Gemzse	Györgyarló
Fazekasboda	Földeák	Gencsapáti	Györköny
Fedémes	Földes	Gérce	Györladamér
Fegyvernek	Főnyed	Gerde	Győröcske
Fehérgyarmat	Fülökércs	Gerendás	Györság
Fehértó	Furta	Gerényes	Györsövényház
Fehérváracsurgó	Füle	Geresdlak	Györszemere
Feked	Fülesd	Gerjen	Györtelek
Feketeerdő	Fülöp	Gersekarát	Győrújbarát
Felcsút	Fülöpháza	Geszt	Győrújfalú
Feldebrő	Fülöpkajak	Gesztely	Győrvár
Felgyő	Fülöpszállás	Geszteréd	Győrzámoly
Felpéc	Fülpösdaróc	Gétye	Gyugy
Felsőberecki	Fürged	Gic	Gyulaháza
Felsőcsatár	Füzér	Gige	Gyulaj
Felsődobsza	Füzérkajata	Gilvánfa	Gyulakeszi
Felsőegerszeg	Füzérkomlós	Girincs	Gyúró
Felsőgagy	Füzérradvány	Gógánfa	Gyügye
Felsőjánosfa	Füzesabony	Golop	Gyüre
Felsőkelecsény	Füzesgyarmat	Gomba	Gyűrűs
Felsőlajos	Füzvölgy	Gomboszeg	Hács
Felsőmarác	Gáborján	Gór	Hagyárosbörönd
Felsőmocsolád	Gáborjánháza	Gordisa	Hahót
Felsőnána	Gacsály	Gosztola	Hajdúbagos
Felsőnyárad	Gadács	Gödre	Hajdúböszörmény
Felsőnyék	Gadány	Gölle	Hajdúdorog
Felsőörs	Gadna	Gömörszőlős	Hajdúnánás
Felsőpáhok	Gádoros	Gönc	Hajdúszoboszló
Felsőpakony	Gagyapáti	Göncruszka	Hajdúszovát
Felsőpetény	Gagybátor	Gönyű	Hajmás
Felsőrajk	Gagyvendégi	Görbeháza	Hajmáskér
Felsőregmec	Galambok	Görcsöny	Hajós
Felsőszenterzsébet	Galgaguta	Görcsönydoboka	Halastó
Felsőszentiván	Galgagyörk	Görgeteg	Halászi
Felsőszentmárton	Galgahévíz	Gősfá	Halásztelek
Felsőszölnök	Galgamácsa	Grábóc	Halimba
Felsőtárkány	Gálosfa	Gulács	Halmaj
Felsőtelekes	Galvács	Gutorfőle	Halmajugra
Felsőtold	Gamás	Gyalóka	Halogy
Felsővadász	Ganna	Gyanógeregye	Hangács
Felsőzsolca	Gánt	Gyarmat	Hangony
Fényeslitke	Gara	Gyékényes	Hantos
Fenyőfő	Garáb	Gyenesdiás	Harasztifalu
Ferencszállás	Garabonc	Gyepükaján	Harc
Fertőboz	Garadna	Gyermely	Harka
Fertőd	Garbolc	Gyód	Harkakötöny
Fertőendréd	Gárdony	Gyomaendrőd	Harkány
Fertőhomok	Garé	Gyóró	Háromfa
Fertőrákos	Gasztony	Gyömöre	Háromhuta
Fertőszentmiklós	Gátér	Gyöngyfa	Hársány
Fertőszéplak	Gávavencsellő	Gyöngyösfalu	Hárskút
Fiad	Géberjén	Gyöngyöshalász	Harta
Filkeháza	Gecse	Gyöngyösmellék	Hásságy

Hédervár	Hidvégardó	Ipolytölgyes	Kadarkút
Hedrehely	Himesháza	Ipolyvece	Kajárpéc
Hegyese	Himod	Iregszemcse	Kajászó
Hegyeshalom	Hirics	Irota	Kajdacs
Hegyfalva	Hobol	Ispánk	Kakasd
Hegyháthodász	Hodász	Istenmezeje	Kákics
Hegyhátmaróc	Hódmezővásárhely	Istvándi	Kakucs
Hegyhátsál	Hollád	Iszkaszentgyörgy	Kál
Hegyhátszentjakab	Hollóháza	Iszkáz	Kalaznó
Hegyhátszentmárton	Hollókő	Isztimér	Káld
Hegyhátszentpéter	Homokbödöge	Ivád	Kálló
Hegykö	Homokkomárom	Iván	Kallósd
Hegymagas	Homokmégy	Ivánbattyán	Kállósemjén
Hegymeg	Homokszentgyörgy	Ivánc	Kálmánca
Hegyszentmárton	Homorúd	Iváncsa	Kálmánháza
Héhalom	Homrogd	Ivándárda	Kálódfa
Hejce	Hont	Izmény	Káloz
Hejőbába	Horpács	Izsák	Kám
Hejőkeresztúr	Hort	Izsófalva	Kamond
Hejőkürt	Hortobágy	Jágónak	Kamut
Hejőpapi	Horváthertelend	Ják	Kánó
Hejőszalonta	Horvátlövő	Jakabszállás	Kántorjánosi
Helesfa	Horvátzsidány	Jákfa	Kány
Helvécia	Hosszúhetény	Jákfalva	Kánya
Hencida	Hosszúpályi	Jákó	Kányavár
Hencse	Hosszúpereszteg	Jánd	Kapolcs
Herceghalom	Hosszúvíz	Jánkmajtis	Kápolna
Hercegkút	Hosszúvölgy	Jánoshalma	Kápolnásnyék
Hercegszántó	Hosztót	Jánosháza	Kapoly
Heréd	Hottó	Jánoshida	Kaposfő
Héreg	Hőgyész	Jánossomorja	Kaposgyarmat
Herencsény	Hővej	Járdánháza	Kaposhomok
Herend	Hugyag	Jármi	Kaposkeresztúr
Heresznye	Hunya	Jásd	Kaposmérő
Hermánszeg	Hunyadfalva	Jászágó	Kapospula
Hernád	Husztót	Jászsalsószentgyörgy	Kaposszekcső
Hernádbúd	Ibafa	Jászapáti	Kaposszerdahely
Hernádcéce	Iborfia	Jászárokszállás	Kaposújlak
Hernádkak	Ibrány	Jászboldogháza	Káptalanfa
Hernádkércs	Igal	Jászdózsa	Káptalantóti
Hernádnémeti	Igar	Jászfelsőszentgyörgy	Kapuvár
Hernádpetri	Igrici	Jászfényszaru	Kára
Hernádszentandrás	Iharos	Jászivány	Karácsond
Hernádszurdok	Iharosberény	Jászfákóhalma	Karád
Hernádvécse	Ikervár	Jászkarajenő	Karakó
Hernyék	Iklad	Jáskisér	Karakószörcsök
Hét	Iklanberény	Jászládány	Karancsalja
Hetefejércse	Iklódbördöce	Jászszentandrás	Karancsberény
Hetes	Ikrény	Jászszentlászló	Karancskeszi
Hetvehely	Iliny	Jásztelek	Karancslapujtő
Hetyefő	Ilk	Jéke	Karancsság
Heves	Illocska	Jenő	Kárász
Hevesaranyos	Imola	Jobaháza	Karcag
Hevesvezekény	Imrehegy	Jobbágyi	Karcsa
Hévíz	Ináncs	Jósvafő	Kardos
Hévízgyörk	Inárcs	Juta	Kardoskút
Hidas	Inke	Kaba	Karmacs
Hidasnémeti	Ipacsfa	Kacorlak	Károlyháza
Hidegkút	Ipolydamásd	Kács	Karos
Hidegség	Ipolytarnóc	Kacsóta	Kartal

Kásád	Kerkaszentkirály	Kisherend	Kokad
Kaskantyú	Kerkateskánd	Kishódos	Kolontár
Kastélyosdombó	Kérsemjén	Kishuta	Komádi
Kaszaper	Kerta	Kisigmánd	Komjáti
Kaszó	Kertészsziget	Kisjakabfalva	Komlódtótfalu
Katádfa	Keszeg	Kiskassa	Komlósd
Katafa	Kesznyéten	Kiskinizs	Komlóska
Kátoly	Keszőhidegkút	Kiskorpád	Komoró
Katymár	Kesztölc	Kisköre	Kompolt
Káva	Keszü	Kiskunlacháza	Kondó
Kávás	Kétbodony	Kiskunmajsa	Kondorfa
Kazár	Kétegyháza	Kiskutas	Kondoros
Kázsmárk	Kéthely	Kisláng	Kóny
Kazsok	Kétpó	Kisléta	Konyár
Kecel	Kétsoprony	Kislippó	Kópháza
Kecskéd	Kétújfalu	Kislőd	Koppányszántó
Kehidakustány	Kétvölgy	Kismányok	Korlát
Kék	Kéty	Kismarja	Koroncó
Kékcse	Kevermes	Kismaros	Kórós
Kéked	Kilimán	Kisnamény	Kosd
Kékesd	Kimle	Kisnána	Kóspallag
Kékkút	Kincsesbánya	Kisnémedi	Kótaj
Kelebia	Királd	Kisnyárad	Kováchida
Keléd	Királyegyháza	Kisoroszi	Kovácsszénája
Kelemér	Királyhegyes	Kispalád	Kovácsvágás
Kéleshalom	Királyszentistván	Kispáli	Kozárd
Keleviz	Kisapáti	Kispirit	Kozármisleny
Kemecse	Kisapostag	Kisrákos	Kozmadombja
Kemence	Kisar	Kisrécese	Köblény
Kemendollár	Kisasszond	Kisrosvágy	Köcsk
Kemeneshőgyész	Kisasszonyfa	Kissikátor	Kökény
Kemeneskápolna	Kisbabot	Kissomlyó	Kökút
Kemenesmagasi	Kisbágyon	Kisszállás	Kölcse
Kemenesmihályfa	Kisbajcs	Kisszékely	Kölesd
Kemenespálfa	Kisbajom	Kisszekeres	Kölked
Kemenessömjén	Kisbárapáti	Kisszentmárton	Kömlő
Kemenesszentmárton	Kisbárkány	Kissziget	Kömlőd
Kemenesszentpéter	Kisbér	Kisszólós	Kömörő
Keménfa	Kisberény	Kistamási	Kömpöc
Kémes	Kisberzseny	Kistapolca	Környe
Kemestaródfa	Kisbeszterce	Kistarcsa	Köröm
Kemse	Kisbodak	Kistelek	Kőröshegy
Kenderes	Kisbucsa	Kistokaj	Körösladány
Kenéz	Kisbudmér	Kistolmács	Körösnagyharsány
Kenézlő	Kiscséc	Kistormás	Köröstarcsa
Kengyel	Kiscsehi	Kistótfalu	Köröstetetlen
Kenyéri	Kiscsősz	Kisújszállás	Körösújfalú
Kercaszomor	Kisdér	Kisunyom	Körösszakál
Kercseliget	Kisdobsza	Kisvarsány	Körösszegapáti
Kerecsend	Kisdombegyház	Kisvásárhely	Köszárhegy
Kerecseny	Kisdorog	Kisvaszar	Köszegdorozló
Kerekegyháza	Kisecset	Kisvejke	Köszegpaty
Kereki	Kisfalud	Kiszombor	Köszegszerdahely
Kérékteleki	Kisfüzes	Kiszsídány	Kötcese
Kerepes	Kisgörbő	Klárafalva	Kötegyán
Keresztéte	Kisgyalán	Kocs	Kötelek
Kerkabarabás	Kisgyőr	Kocsér	Kövágóörs
Kerkafalva	Kishajmás	Kocsola	Kövágószőlős
Kerkakutas	Kisharsány	Kocsord	Kövágótöttös
Kerkáskápolna	Kishartyán	Kóka	Kövegy

Köveskál	Lesenceistvánd	Magyarkeszi	Mátraterenye
Krasznokvajda	Lesencetomaj	Magyarlak	Mátraverebély
Kulcs	Létavértes	Magyarlukafa	Mátyásdomb
Kunadacs	Letenye	Magyarmecske	Matty
Kunágota	Letkés	Magyarnádalja	Mátyus
Kunbaja	Levél	Magyarnándor	Máza
Kunbaracs	Levelek	Magyarpolány	Mecseknádasd
Kuncsorba	Libickozma	Magyarsarlós	Mecsekpölöske
Kunfehértó	Lickóvadamos	Magyarszecsőd	Mecsér
Kunhegyes	Liget	Magyarszék	Medgyesbodzás
Kunmadaras	Ligetfalva	Magyarszentmiklós	Medgyesegyháza
Kunpeszér	Lipót	Magyarszerdahely	Medina
Kunszállás	Lippó	Magyarszombatfa	Meggyeskovácsi
Kunszentmárton	Liptód	Magyartelek	Megyaszó
Kunszentmiklós	Lispezentadorján	Majosháza	Megyehíd
Kunsziget	Liszó	Majs	Megyer
Kup	Litér	Makád	Méhkerék
Kupa	Litka	Makkoshotyka	Méhtelek
Kurd	Litke	Maklár	Mekényes
Kurityán	Lócs	Makó	Mélykút
Kustánszeg	Lókút	Malomsok	Mencshely
Kutas	Lónya	Mályi	Mende
Kutasó	Lórév	Mályinka	Méra
Kübekháza	Lothárd	Mánd	Merenye
Külsősárd	Lovas	Mándok	Mérges
Külsővat	Lovasberény	Mánfa	Mérk
Küngös	Lovászhetény	Mány	Mernye
Lábatlan	Lovászi	Maráza	Mersevát
Lábod	Lovászpatozna	Marcalgergelyi	Mesterháza
Lácacséke	Lőkösháza	Marcaltő	Mesteri
Lad	Lőrinci	Márfa	Mesterszállás
Ladánybene	Lövő	Máriaalom	Meszes
Ládbesenyő	Lövőpetri	Máriakálnok	Meszlen
Lajoskomárom	Lucfalva	Máriakéménd	Mesztegnő
Lajosmizse	Ludányhalászi	Márianosztra	Mezőberény
Lak	Ludas	Máriapócs	Mezőcsát
Lakhegy	Lukácsháza	Markaz	Mezőcsokonya
Lakitelek	Lulla	Márkháza	Meződ
Lakócsa	Lúzsok	Márkó	Mezőfalva
Lánycsók	Mád	Markóc	Mezőgyán
Lápadfő	Madaras	Markotabödöge	Mezőhegyes
Lapáncsa	Madocsa	Maróc	Mezőhék
Laskod	Maglóca	Marócsa	Mezőkeresztes
Lasztonya	Mágocs	Márok	Mezőkomárom
Látrány	Magosliget	Márokföld	Mezőkovácsháza
Lázi	Magy	Márokpapi	Mezőladány
Leányfalu	Magyaralmás	Maroslele	Mezőlak
Leányvár	Magyaratád	Mártély	Mezőnagy Mihály
Lébény	Magyarbánhegyes	Martfű	Mezőnyárád
Legénd	Magyarbóly	Martonfa	Mezőörs
Legyesbénye	Magyarcsanak	Martonvásár	Mezőpeterd
Léh	Magyardombegyház	Martonyi	Mezősas
Lénárdaróc	Magyaregregy	Mátételke	Mezőszemere
Lendvadedes	Magyaregres	Mátraballa	Mezőszentgyörgy
Lendvajakabfa	Magyarföld	Mátraderecske	Mezőszilas
Lengyel	Magyargéc	Mátramindszent	Mezőtárkány
Lengyeltóti	Magyargencs	Mátranovák	Mezőtúr
Lenti	Magyarhertelend	Mátraszele	Mezőzombor
Lepsény	Magyarhomorog	Mátraszentimre	Miháld
Lesencefalu	Magyarkeresztúr	Mátraszőlős	Mihályfa

Mihálygerge	Nagyalásony	Nagymizdó	Nemesládony
Mihályháza	Nagyar	Nagynyárád	Nemesmedves
Mihályi	Nagybajcs	Nagyoroszi	Nemesnádudvar
Mike	Nagybajom	Nagypáli	Nemesnép
Mikebuda	Nagybakónak	Nagypall	Nemespátró
Mikekarácsonyfa	Nagybánhegyes	Nagypeterd	Nemesrádó
Mikepércs	Nagybaracska	Nagypirit	Nemesrempehollós
Miklósi	Nagybarca	Nagyrábé	Nemessándorháza
Mikófalva	Nagybárkány	Nagyrada	Nemesszalók
Mikóháza	Nagyberény	Nagyrákos	Nemesszentandrás
Mikosszéplak	Nagyberki	Nagyrécse	Nemesvamos
Milejszeg	Nagybörzsöny	Nagyréde	Nemesvid
Milota	Nagybudmér	Nagyrév	Nemesvita
Mindszent	Nagycentk	Nagyrosvágy	Németbánya
Mindszentgodisa	Nagycsány	Nagysáp	Németfalu
Mindszentkálla	Nagycsécs	Nagysimonyi	Németkér
Misefa	Nagycesevely	Nagyszakácsi	Nemti
Miske	Nagyceskeresz	Nagyszékely	Neszmély
Miszla	Nagydém	Nagyszekeres	Nézsza
Mocsa	Nagydobos	Nagyszénás	Nick
Mogyoród	Nagydobosza	Nagyszentjános	Nikla
Mogyorósbánya	Nagydorog	Nagyszokoly	Nógrád
Mogyoróska	Nagyecsed	Nagytálya	Nógrádkövesd
Moha	Nagyér	Nagytarcsa	Nógrádmarcal
Mohora	Nagyesztergár	Nagytevel	Nógrádmegyer
Molnári	Nagyfüged	Nagytilaj	Nógrádsáp
Molnaszecsőd	Nagygeresd	Nagytótfalu	Nógrádsipek
Molvány	Nagygörbő	Nagytőke	Nógrádszakál
Monaj	Nagygyimót	Nagyút	Nóráp
Monok	Nagyhajmás	Nagyvarsány	Noszlop
Mónosbél	Nagyhalász	Nagyváty	Noszvaj
Monostorapáti	Nagyharsány	Nagyvázsony	Nova
Monostorpályi	Nagyhegyes	Nagyvejke	Novaj
Monoszló	Nagyhódos	Nagyveleg	Novajdrány
Monyoród	Nagyhuta	Nagyvenyim	Nőtincs
Mórág	Nagyigmánd	Nagyvisnyó	Nyalka
Mórahalom	Nagyiván	Nak	Nyárád
Móricgát	Nagykamarás	Napkor	Nyáregyháza
Mórichida	Nagykapornak	Nárai	Nyárlőrinc
Mosdós	Nagykarácsony	Narda	Nyársapát
Mosonszentmiklós	Nagykereki	Naszály	Nyékládháza
Mosonszolnok	Nagykeresztúr	Négyes	Nyergesújfalu
Mozsgó	Nagykinizs	Nekézseny	Nyésta
Mőcsény	Nagykónyi	Nemesapáti	Nyim
Mucsfa	Nagykorpád	Nemesbikk	Nyírabrány
Mucsi	Nagykovács	Nemesborzova	Nyíracsád
Múcsony	Nagykozár	Nemesbőd	Nyírád
Muhi	Nagyköényes	Nemesbük	Nyíradony
Murakeresztúr	Nagykölked	Nemescsó	Nyírbélték
Murarátka	Nagykörös	Nemesdéd	Nyírbogát
Muraszemenye	Nagykörü	Nemesgörzsöny	Nyírbogdány
Murga	Nagykutas	Nemesgulács	Nyírcaholy
Murony	Nagylak	Nemeshany	Nyírcsászári
Nábrád	Nagylengyel	Nemeshetés	Nyírderzs
Nadap	Nagylóc	Nemeske	Nyírgelse
Nádasd	Nagylók	Nemeskér	Nyírgyulaj
Nádasdladány	Nagylózs	Nemeskeresztúr	Nyíri
Nádudvar	Nagymágocs	Nemeskisfalud	Nyíribrony
Nágocs	Nagymányok	Nemeskocs	Nyírfákó
Nagyacsád	Nagymaros	Nemeskolta	Nyírkarász

Nyírkáta	Ostoros	Pápasalamon	Pettend
Nyírkércs	Oszkó	Pápateszér	Piliny
Nyírlövő	Oszlár	Papkeszi	Pilisborosjenő
Nyírlugos	Osztopán	Pápoc	Piliscsaba
Nyírmada	Ózdfalu	Papos	Piliscsév
Nyírmártonfalva	Ozmánbük	Páprád	Pilijászfalu
Nyírmeggyes	Ozora	Parád	Pilismarót
Nyírmihálydi	Öcs	Parádsasvár	Pilisszántó
Nyírparasznya	Öcsény	Parasznya	Pilisszentiván
Nyírpazony	Öcsöd	Paszab	Pilisszentkereszt
Nyírpileis	Ökörítőfülpös	Pásztori	Pilisszentlászló
Nyírtass	Ölbő	Pat	Pinchely
Nyírtelek	Ömböly	Patak	Pinkaminszent
Nyírtét	Őr	Patalom	Pinnye
Nyírtura	Őrbottyán	Patapoklosi	Piricse
Nyírvasvári	Öregcsertő	Patca	Pirtó
Nyomár	Öreglak	Pátka	Piskó
Nyögér	Őrhalom	Patosfa	Pitvaros
Nyugotszenterzsébet	Őrimagyarósd	Pátroha	Pócsa
Nyúl	Őriszentpéter	Patvarc	Pocsaj
Óbánya	Örkény	Páty	Pócsmegyer
Óbarok	Örményes	Pátyod	Pócspetri
Óbudavár	Örménykút	Pázmánd	Pogány
Ócsa	Őrtilos	Pázmándfalu	Pogányszentpéter
Ócsárd	Örvényes	Pecöl	Pókaszeptek
Ófalu	Ősagárd	Pécsbagota	Polány
Ófehértó	Ősi	Pécsdevecser	Polgár
Óföldséak	Öskü	Pécsely	Polgárdi
Óhíd	Öttevény	Pécsudvard	Porcsalma
Okány	Öttömös	Pécsvárad	Pornóapáti
Okorág	Ötvöskónyi	Pellérd	Poroszló
Okorvölgy	Pácin	Pély	Porpác
Olasz	Pacsa	Penc	Porrog
Olaszfa	Pácsony	Penészlek	Porrogszentkirály
Olaszfalu	Padár	Pénzesgyőr	Porrogszentpál
Olaszliszka	Páhi	Penyige	Pórszombat
Olcsva	Páka	Pér	Porva
Olcsvaapáti	Pakod	Perbál	Pósfa
Old	Pákozsd	Pere	Potony
Ólmod	Palé	Perecse	Potyond
Oltárc	Pálfa	Pereked	Pölöske
Onga	Pálfiszeg	Perenye	Pölöskefő
Ónod	Pálháza	Peresznye	Pörböly
Ópályi	Páli	Peresztteg	Pördefölde
Ópusztaszer	Palkonya	Perkáta	Pötréte
Orbánosfa	Pálmajor	Perkupa	Prügy
Orci	Pálmonostora	Perőcsény	Pula
Ordacsehi	Palotabozsok	Peterd	Pusztapáti
Ordas	Palotás	Péterhida	Pusztaberki
Orfalu	Paloznak	Péteri	Pusztacsalád
Orfü	Pamlény	Pétervására	Pusztacsó
Orgovány	Pamuk	Pétfürdő	Pusztadobos
Ormándlak	Pánd	Pethőhenye	Pusztaderics
Ormosbánya	Pankasz	Petneháza	Pusztafalu
Oroszi	Pannonhalma	Petőfibánya	Pusztaföldvár
Oroszló	Pányok	Petőfiszállás	Pusztahencse
Orosztony	Panyola	Petőháza	Pusztakovácsi
Ortaháza	Pap	Petőmihályfa	Pusztamagyaród
Oslí	Pápadereske	Petrikeresztúr	Pusztamérges
Ostffyasszonyfa	Pápakovácsi	Petrivente	Pusztamiske

Pusztamonostor	Regöly	Sajtoskál	Sitke
Puszttaottlaka	Rém	Salföld	Sobor
Pusztaradvány	Remeteszlős	Salköveskút	Sokorópátka
Pusztaszabolcs	Répáshuta	Salomvár	Solt
Pusztaszemes	Répcelak	Sály	Soltszentimre
Pusztaszentlászló	Répceszemere	Sámod	Soltvadkert
Pusztaszer	Répceszentgyörgy	Sámsonháza	Sóly
Pusztavacs	Répcervis	Sand	Solymár
Pusztavám	Resznek	Sándorfalva	Som
Pusztazámor	Rétalap	Sántos	Somberek
Putnok	Rétközberencs	Sáp	Somlójenő
Püski	Rétság	Sáránd	Somlószlős
Püspökhatvan	Révfülöp	Sárazsáday	Somlóvásárhely
Püspökladány	Révleányvár	Sárbogárd	Somlóvecse
Püspökmolnári	Rezi	Sáregres	Somodor
Püspökszilágy	Ricse	Sárfimizdó	Somogyacsa
Rábacsanak	Rigács	Sárhida	Somogyapáti
Rábacsécsény	Rigyác	Sárisáp	Somogyaracs
Rábagyarmat	Rimóc	Sarkad	Somogyaszaló
Rábahídvég	Rinyabesenyő	Sarkadkeresztúr	Somogyabod
Rábakecöl	Rinyakovácsi	Sárkeresztes	Somogybükkösd
Rábatatona	Rinyaszentkirály	Sárkeresztúr	Somogyecsicsó
Rábataty	Rinyaújlak	Sárkeszi	Somogydöröcske
Rárapordány	Rinyaújnép	Sármellék	Somogyegres
Rábasebes	Rohod	Sárok	Somogyfajsz
Rábaszentandrás	Románd	Sárosd	Somogygeszti
Rábaszentmihály	Romhány	Sárospatak	Somogyhárságy
Rábaszentmiklós	Romonya	Sárpilis	Somogyhatvan
Rábatamási	Rózsafa	Sárrétudvari	Somogyjád
Rábatöttös	Rozsály	Sarród	Somogygyeget
Rábcakapi	Rózsaszentmárton	Sárszentágota	Somogygámsón
Rácalmás	Röjtökmuzsaj	Sárszentlőrinc	Somogygárd
Ráckeresztúr	Rönök	Sárszentmihály	Somogygyeget
Ráckeve	Röszke	Sarud	Somogygyeget
Rád	Rudabánya	Sásd	Somogygyeget
Rádfalva	Rudolftelep	Sáska	Somogygyeget
Rádóckölked	Rum	Sáta	Somogygyeget
Radostyán	Ruzsa	Sátorhely	Somogygyeget
Ragály	Ságújfalu	Sávoly	Somogygyeget
Rajka	Ságvár	Sé	Somogygyeget
Rakaca	Sajóbábony	Segesd	Somogygyeget
Rakacaszend	Sajóecseg	Sellye	Somogygyeget
Rakamaz	Sajógalgóc	Selyeb	Somogygyeget
Rákócziabánya	Sajóhídvég	Semjén	Somogygyeget
Rákócziabánya	Sajóivánka	Semjénháza	Somogygyeget
Rákócziújfalu	Sajókápolna	Sénye	Somogygyeget
Ráksi	Sajókaza	Sényő	Somogygyeget
Ramocsa	Sajókeresztúr	Seregélyes	Somogygyeget
Ramocsháza	Sajólád	Serényfalva	Somogygyeget
Rápol	Sajólászlófalva	Sérsekszlős	Somogygyeget
Raposka	Sajómercse	Sikátor	Somogygyeget
Rásonyáberencs	Sajónémeti	Siklóbodony	Somogygyeget
Rátka	Sajóörös	Siklósnagyfalu	Somogygyeget
Rátót	Sajópálfala	Sima	Somogygyeget
Ravazd	Sajópetri	Simaság	Somogygyeget
Recsk	Sajópüspöki	Simonfa	Somogygyeget
Réde	Sajósénye	Simontornya	Somogygyeget
Rédics	Sajószöged	Sióagárd	Somogygyeget
Regéc	Sajóvámos	Siójut	Somogygyeget
Regenye	Sajóvelezd	Sirok	Somogygyeget

Sumony	Szárazd	Szentkirály	Szuha
Súr	Szár föld	Szentkirályszabadja	Szuhafő
Surd	Szárliget	Szentkozmadombja	Szuhakálló
Sükösd	Szarvas	Szentlászló	Szuhogy
Sülysáp	Szarvasgede	Szentliszló	Szulimán
Sümeg	Szarvaskend	Szentlőrinc	Szulok
Sümegcsehi	Szarvaskő	Szentlőrinc káta	Szurdokpuszpöki
Sümegprága	Szászberek	Szentmargitfalva	Szúcsi
Süttő	Szászfa	Szentmártonkáta	Szügy
Szabadbattyán	Szászvár	Szentpéterfa	Szűr
Szabadegyháza	Szatmárcseke	Szentpéterfőde	Tab
Szabadhidvég	Szátok	Szentpéterszeg	Tabajd
Szabadi	Szatta	Szentpéterúr	Tabdi
Szabadkígyós	Szatymaz	Szenyér	Táborfalva
Szabadszállás	Szava	Szepetnek	Tác
Szabadszentkirály	Szebény	Szerecseny	Tagyon
Szabás	Szécsénke	Szeremle	Tahitótfalu
Szabolcs	Szécsény	Szerep	Takácsi
Szabolcsbáka	Szécsényfelfalu	Szergény	Tákos
Szabolcsveresmart	Szécsisziget	Szigetbecse	Taksony
Szada	Szederkény	Szigetcsép	Taktabáj
Szágy	Szedres	Szigetmonostor	Taktaharkány
Szajk	Szegerdő	Szigetszentmárton	Taktakenéz
Szajla	Szeghalom	Szigetújfalva	Taktaszada
Szajol	Szegi	Szigliget	Taliándörög
Szakácsi	Szegilong	Szihalom	Tállya
Szakadát	Szegvár	Szijártóháza	Tamási
Szakáld	Székely	Szikszó	Tanakajd
Szakály	Székelyszabar	Szil	Táp
Szakcs	Székkutas	Szilágy	Tápióbicske
Szakmár	Szeleste	Szilaspogony	Tápiógyörgye
Szaknyér	Szelevény	Szilsárkány	Tápióság
Szakoly	Szellő	Szilvágy	Tápiószecső
Szakony	Szemely	Szilvás	Tápiószele
Szakonyfalva	Szemenye	Szilvásvár	Tápiószentmárton
Szákszend	Szemere	Szilvásszentmárton	Tápiószőlős
Szalfő	Szendehely	Szin	Táplánszentkereszt
Szalánta	Szendró	Szinpetri	Tapsony
Szalapa	Szendrőlád	Szirák	Tápszentmiklós
Szalaszend	Szena	Szirmabesenyő	Tar
Szalatnak	Szenta	Szob	Tarany
Szálka	Szentantalfa	Szokolya	Tarcal
Szalkszentmárton	Szentbalázs	Szólád	Tard
Szalmatercs	Szentbék kálla	Szomód	Tardona
Szalonna	Szentborbás	Szomolya	Tardos
Szamosangyalos	Szentdénés	Szomor	Tarhos
Szamosbecs	Szentdomonkos	Szorgalmatos	Tarján
Szamoskér	Szente	Szorosad	Tarjánpuszta
Szamosályi	Szentegát	Szóc	Tárkány
Szamoszeg	Szentes	Szőce	Tarnabod
Szamosatárfalva	Szentgál	Szód	Tarnalelesz
Szamosújlak	Szentgáluskér	Szöldliget	Tarnaméra
Szanda	Szentgotthárd	Szögliget	Tarnaörs
Szank	Szentgyörgyvár	Szőke	Tarnaszentmária
Szántód	Szentgyörgyvölgy	Szőkéd	Tarnaszentmiklós
Szany	Szentimrefalva	Szőkedencs	Tarnaszdány
Szápár	Szentistván	Szólósárdó	Tárnok
Szaporca	Szentistvánbaksa	Szölősgyörök	Tárnokréti
Szár	Szentjakabfa	Szörény	Tarpa
Szárász	Szentkatalin	Szúcs	Tarrós

Táska	Tiszaigar	Tornakápolna	Újtikos
Tass	Tiszainoka	Tornanádaska	Újudvar
Taszár	Tiszajenő	Tornaszentandrás	Újvárfalva
Tát	Tiszakanyár	Tornaszentjakab	Ukk
Tataháza	Tiszakarád	Tornyiszentmiklós	Und
Tatárszentgyörgy	Tiszakécske	Tornyosnémeti	Úny
Tázlár	Tiszakerecseny	Tornyospálca	Uppony
Téglás	Tiszakeszi	Torony	Ura
Tékes	Tiszakóród	Torvaj	Uraiújfalú
Teklafalu	Tiszakürt	Tószeg	Úrhida
Telekes	Tiszaladány	Tótkomlós	Úri
Telekgerendás	Tiszalók	Tótszentgyörgy	Úrkút
Teleki	Tiszalúc	Tótszentmárton	Uszka
Telki	Tiszanagyorós	Tótszerdahely	Uszód
Telkibánya	Tiszanagyfalú	Tótújfalú	Uzsa
Tengelic	Tiszanána	Tótvázsony	Üllés
Tengeri	Tiszaörs	Tök	Üröm
Tengőd	Tiszapalkonya	Tököl	Vácduka
Tenk	Tiszapüspöki	Töltéstava	Vácegres
Tényő	Tiszarád	Tömörd	Váchartyán
Tépe	Tiszaroff	Tömörkény	Váckisújfalu
Terem	Tiszásas	Törökkoppány	Vácrátót
Terény	Tiszasüly	Törtel	Vácszentlászló
Tereske	Tiszaszalka	Töttös	Vadna
Teresztenye	Tiszaszentimre	Trizs	Vadosfa
Terpes	Tiszaszentmárton	Tunyogmatolcs	Vág
Tés	Tiszasziget	Tura	Vágáshuta
Tésa	Tiszaszőlős	Túristvándi	Vaja
Tésenfa	Tiszatarjos	Túrkeve	Vajdácska
Tésény	Tiszatarján	Túrony	Vajszló
Teskánd	Tiszatelek	Túrrice	Vajta
Tét	Tiszatenyő	Tuzsér	Vál
Tetétlen	Tiszaug	Türje	Valkó
Tevel	Tiszavalk	Tüskevár	Valkonya
Tibolddaróc	Tiszavárkony	Tyukod	Vállaj
Tiborszállás	Tiszavasvári	Udvar	Vállus
Tihany	Tiszavid	Udvari	Vámosatya
Tikos	Tisztaberek	Ugod	Vámoscsalád
Tilaj	Tivadar	Újbarok	Vámosgyörk
Timár	Tóalmás	Újcsanáros	Vámosmikola
Tinnye	Tófalú	Újdombrád	Vámosoroszi
Tiszaadony	Tófej	Újfehértó	Vámospécs
Tiszaalpár	Tófü	Újhartyán	Vámosújfalú
Tiszabábolna	Tokaj	Újiráz	Vámosszabadi
Tiszabecs	Tokod	Újireg	Váncsod
Tiszabercel	Tokodaltáró	Újkenéz	Vanyarc
Tiszabezdéd	Tokorcs	Újkér	Vanyola
Tiszabő	Tolcsva	Újkígyós	Várad
Tiszabura	Told	Újlengyel	Váralja
Tiszacsécese	Tolmács	Újléta	Varászló
Tiszacsege	Tolnanémedi	Újlőrincfalva	Váraszó
Tiszacsermely	Tomajmonostora	Újpetre	Várbalog
Tiszadada	Tomor	Újronafő	Varbó
Tiszaderzs	Tompa	Újsolt	Varbóc
Tiszadob	Tompaládony	Újszalonta	Várda
Tiszadorogma	Tordas	Újszász	Várdomb
Tiszaeszlár	Tormafölde	Újszentiván	Várfölde
Tiszafüred	Tormás	Újszentmargita	Varga
Tiszagyenda	Tormásliget	Újszilvás	Várgesztes
Tiszagyulaháza	Tornabarakony	Újtelek	Várkesző

Várong	Verőce	Vönöck	Zalaszentmárton
Városföld	Verpelét	Vöröstó	Zalaszentmihály
Városlőd	Verseg	Vörs	Zalaszombatfa
Varsád	Versend	Zabar	Zaláta
Varsány	Vértesacsa	Zádor	Zalatárnok
Várvölgy	Vértesboglár	Zádorfalva	Zalaújlak
Vasad	Vérteskethely	Zagyvarékas	Zalavár
Vasalja	Vértessomló	Zagyvaszántó	Zalavég
Vásárosbéc	Vértestolna	Záhony	Zalkod
Vásárosdombó	Vértesszőlős	Zajk	Zamárdi
Vásárosfalu	Vése	Zajta	Zámoly
Vásárosmiske	Veszény	Zákány	Zánka
Vásárosnamény	Veszprémfajsz	Zákányfalu	Záránk
Vasasszonyfa	Veszprémgalsa	Zákányszék	Závod
Vasboldogasszony	Veszprémvarsány	Zala	Zebecke
Vasegerszeg	Vésztő	Zalaapáti	Zebegény
Vashosszúfalu	Vezseny	Zalabaksa	Zemplénagárd
Vaskeresztes	Vid	Zalabér	Zengővárkony
Vaskút	Vigántpetend	Zalaboldogfa	Zichyújfalú
Vasmegyer	Villány	Zalacsány	Zics
Vaspör	Villánykövesd	Zalacséb	Ziliz
Vassurány	Vilmány	Zalaerdőd	Zimány
Vasszécseny	Vilonya	Zalagyömörő	Zirc
Vasszentmihály	Vilyvitány	Zalahaláp	Zók
Vasvár	Vinár	Zalaháshágy	Zomba
Vaszar	Vindornyafok	Zalaigrice	Zubogy
Vászoly	Vindornyalak	Zalaistvánd	Zsadány
Vasszilvág	Vindornyaszőlős	Zalakaros	Zsáka
Vát	Visegrád	Zalakovár	Zsámbék
Vatta	Visnye	Zalaköveskút	Zsámbok
Vázsnok	Visonta	Zalalövő	Zsana
Vécs	Viss	Zalamegyes	Zsarolyán
Végegyháza	Visz	Zalamerenye	Zsebeháza
Vejtő	Viszák	Zalasárszeg	Zsédeny
Vékény	Viszló	Zalaszabar	Zselickisfalud
Vekerd	Visznek	Zalaszántó	Zselickislak
Velem	Vitnyéd	Zalaszegvár	Zselicszentpál
Velemér	Vízvár	Zalaszentbalázs	Zsennye
Velence	Vizlás	Zalaszentgrót	Zsira
Velény	Vizsoly	Zalaszentgyörgy	Zsombó
Véménd	Vokány	Zalaszentiván	Zsujta
Vének	Vonyarcvashegy	Zalaszentjakab	Zsurk
Vép	Vöckönd	Zalaszentlászló	
Vereb	Völcsej	Zalaszentlőrinc	

2. SZÁMÚ MELLÉKLET: AZ AVOP-BAN TÁMOGATOTT KÉZMŰIPARI TEVÉKENYSÉGEK

I. Építőipar:

- 4. cserépkályha-készítő
- 5. kemence-és kandallókészítő
- 19. kőfaragó
- 20. kőrestaurátor
- 21. műkő- és mozaikrestaurátor

II. Fémipar

- 71. kovács
- 72. mezőgazdasági kovács
- 74. bronz- és rézműves

III. Faipar

- 78. bútorasztalos
- 79. intarziakészítő
- 81. csónakgyártó
- 83. bognár, kerék- és kocsigyártó
- 85. faszobrász
- 87. fa- és csontfaragó
- 88. fafaragó
- 89. kádár
- 90. kefe- és ecsetgyártó
- 91. kosárfonó
- 94. háztartási faárukészítő
- 95. fajtátékkészítő

IV. Ruházat, textil-, bőripar

- 100. kézi- és gépi hímző
- 101. kötő
- 102. szövő
- 103. takács, nemezkészítő
- 104. fonalgépjártó
- 105. kötélgyártó
- 108. szücs
- 109. csizmadia
- 110. kalapos és sapkakészítő
- 115. papucs- és bocskorkészítő
- 117. ortopédcipész

- 119. szíjgyártó
- 121. bőrdíszműves
- 122. nyeregkészítő
- 127. mű- és gépihímző
- 128. szőnyegkészítő és -javító
- 134. kékfestő
- 137. népi- és háziszőttés készítő
- 138. paszományos, gombkötő
- 141. szőttés- és csipkekészítő
- 142. fonottáru-készítő: vessző, gyékény, csuhé, szalma, műszál

V. Élelmiszer

- 153. mézeskalács-készítő és viaszöntő

VI. Üveg-, papír-, kerámia- és egyéb ipar

- 172. üvegműves, üvegárúkkészítő
- 175. üveg- és porcelánfestő
- 176. viaszgyártó, gyertyaöntő
- 179. könyvrestaurátor
- 184. keramikus, kerámiaformázó
- 185. hangszerkészítő, cimbalomkészítő és -javító
- 186. hangszerkészítő, fa- és rézfúvóskészítő és -javító,
- 187. hangszerkészítő, harmonikakészítő és -javító,
- 188. hangszerkészítő, orgonakészítő és -javító,
- 189. hangszerkészítő, vonós és pengetős hangszerkészítő és -javító,
- 190. hangszerkészítő, zongorakészítő és -javító,
- 200. nádfeldolgozó, nádfonó, nádazó
- 201. népművészeti ajándékkészítő
- 210. fazekas (kerámiakészítő)
- 221. tüzskománc- és dísz tárgykészítő